

Posion hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2021–2025

Posio
LAPIN TAIKAMAA

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	3
2.	Hyvinvointi- ja turvallisuustyön painopisteet Posiolla vuosina 2021–2025	4
3.	Väestön hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehitys vuosina 2018–2020	5
3.1	<i>Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi.....</i>	<i>5</i>
3.1.1	<i>Kaikkien ikäryhmien hyvinvointi ja turvallisuus.....</i>	<i>7</i>
3.1.2	<i>Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet</i>	<i>12</i>
3.1.3	<i>Nuoret ja nuoret aikuiset</i>	<i>14</i>
3.1.4	<i>Työikäiset</i>	<i>15</i>
3.1.5	<i>Ikääntyneet</i>	<i>17</i>
3.2	<i>Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Keskeiset huomiot ja johtopäätökset.....</i>	<i>27</i>
3	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2021–2025	29
4.2	<i>Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset, yhteys strategiaan</i>	<i>29</i>
4.3	<i>Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2021-2025.....</i>	<i>30</i>
4.3	<i>Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat.....</i>	<i>34</i>
4	Valtuustokäsittely	35
5.1	<i>Suunnitelman laatijat</i>	<i>35</i>
5.2	<i>Suunnitelman hyväksyminen.....</i>	<i>35</i>
	LIITTEET	35

1. Johdanto

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kuntalain mukaan kunnan perustehtävä. Hyvinvoinnin edistäminen liittyy lähes kaikkeen kunnan toimintaan ja kulkee käsi kädessä kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa. Hyvinvointia ja elinvoimaa voidaan edistää eri toimialojen työn kautta sekä eri toimijoiden yhteistyöllä. Kuntaorganisaation sisäisen yhteistyön lisäksi korostuu myös kuntayhteisön, eli kuntalaisten, järjestöjen, seurakunnan ja yritysten kanssa tehtävä yhteistyö.

Kuntalain (410/2015; §37) mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa kunta päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Terveystieteiden lain (1326/2010, §12) mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Terveystietolaki velvoittaa kuntia raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Lisäksi valtuustolle on valmisteltava valtuustokausittain laajempi hyvinvointikertomus, johon kerätään tietoja asukkaiden terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä palvelujärjestelmän kyvystä vastata näihin tarpeisiin. Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua.

Lapin aluehallintoviraston suosituksen mukaan Lapin kunnissa laaditaan valtuustokausittain Laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus, joka hyväksytään kunnan talouden ja toiminnan suunnittelussa (marras-joulukuussa). Lisäksi aikaisempi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä on nimetty hyvinvointi- ja turvallisuustyöryhmäksi.

Lapissa tunnistetaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden liittyvän tiiviisti yhteen ja maakunnassa on laadittu suunnitelma hyvinvoinnin ja turvallisuuden rakenteiden kehittämiseksi sekä tehty maakunta- ja kuntatason toimenpanosuunnitelmat käytännön työn tueksi. Lapin yhteisiä turvallisuusteemoja ovat: *liikkumisen turvallisuus, turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, nuorten huumeiden käyttö, lapsiperheiden ja nuorten tuki, kylien ja taajamien turvallisuus, ikääntyneiden turvallisuus ja maahanmuuttajien tuki*. Lapin maakunnallisessa hyvinvointi- ja turvallisuustyössä on painopiste vahvasti syrjäytymisen ehkäisyssä ja osallisuuden lisäämisessä.

Hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvät tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet asetetaan kuntastrategian toimeenpanoasiakirjoissa, talous- ja toimintasuunnitelmissa sekä käyttösuunnitelmissa. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus on olennainen osa kunnan strategiatyötä, toiminnan ja talouden suunnittelua, seuranta- ja arviointia. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus ohjaa kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Tavoitteena on, että hyvinvoinnin edistäminen huomioidaan kaikessa palvelutoiminnassa ja kehittämisessä. Posion laajan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laatiminen kytkeytyy Posion uuden kuntastrategian laatimisprosessiin, joka on käynnistymässä vuodenvaihteessa 2021–2022.

Tämä on Posion ensimmäinen laaja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma ja sen laatimisessa on hyödynnetty maakunnassa yhteisesti päätettyjä indikaattoreita sekä muun muassa Itä-Lapin kunnissa toteutettua hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyä. Lisäksi tietoa kuntalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilanteesta on koottu kuntalais- ja järjestöiltä, ammattilaisilta ja luottamushenkilöiltä. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laatiminen on ollut Posiolla yhteinen monialainen kehittämisprosessi, jossa eri-ikäisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet on tunnistettu eri toimialojen tehtäväksi.

Posion kunnan hyvinvointi- ja turvallisuustyössä on hyödynnetty laaja-alaista ihmislähtöistä hyvinvointikäsitettä (Marika Kunnari 2017), joka on toiminut myös pohjamateriaalina muun muassa Lapissa laaditun hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyn laatimisessa. Kuntalaisen hyvinvointi ymmärretään laajaksi

kokonaisuudeksi, johon voidaan vaikuttaa kunnan eri toimialojen palvelujen kautta. Myös esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoilla ja kuntalaisilla itsellään on tärkeä rooli hyvinvoinnin edistämisessä.

Posiolla kunnan hyvinvointi- ja turvallisuustyön koordinoinnista vastaa palvelujohtaja Marjo Paloniemi yhdessä poikkihallinnollisen ja säännöllisesti kokoontuvan hyvinvointityöryhmän kanssa. Hyvinvointityöryhmässä on mukana kunnan eri hallinnonalojen edustajia, luottamushenkilöitä sekä järjestöjen ja seurakunnan edustajia. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan sisältyy Kuntaliiton hallinnoiman sähköisen hyvinvointikertomuksen edellyttämät sisällöt ja kertomuksesta on laadittu myös sähköinen versio sähköisen hyvinvointikertomuksen sivustolle. Edellinen laaja hyvinvointikertomus laadittiin vuosille 2019–2021. Hyvinvointisuunnitelmaa on laadittu yhteistyössä kuntalaisten, kolmannen sektorin edustajien, eri hallintokuntien edustajien ja luottamushenkilöiden kanssa. Raportin valmistelusta on vastannut hyvinvointi- ja turvallisuustyöryhmä.

2. Hyvinvointi- ja turvallisuustyön painopisteet Posiolla vuosina 2021–2025

Posion hyvinvointi- ja turvallisuustyön painopisteet on tunnistettu hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laatimisen yhteydessä. Painopisteet ovat niitä yhteisiä asioita, jotka korostuivat kuntalaiskyselyssä, kuntalaisten, järjestöjen, luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden työpajoissa sekä indikaattoritiedoissa. Painopisteitä on myös peilattu Lapin yhteisiin hyvinvoinnin ja turvallisuuden painopisteisiin ja tavoitteisiin.

Arjen turvallisuus

Arjen turvallisuus tarkoittaa posiolaisen näkökulmasta mahdollisuutta elää turvallista ja hyvää arkea elämän eri vaiheissa. Arjen turvallisuus liittyy lähes kaikille elämän eri osa-alueille, ja yksilöt kokevat sen eri tavoin. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttavat esimerkiksi terveydentila, asuinalue, perhe- ja ystävyys-suhteet, taloudellinen tilanne ja liikkumisen turvallisuus. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen turvallisuuden näkökulmasta olennaisia ovat muun muassa turvallinen kasvuympäristö, lapsiperheiden tarpeita tukevat peruspalvelut ja turvallinen koulu. Työikäisille arjen turvallisuuteen liittyy esimerkiksi taloudellinen tilanne, toimivat perhesuhteet sekä elinympäristön turvallisuus. Ikäihmisten osalta arjen turvallisuus on esimerkiksi turvallista asumista, palvelujen hyvää saatavuutta ja saavutettavuutta, esteettömyyttä sekä kuntalaiskyselyssä korostunutta liikkumisen turvallisuutta. Kaikille ikäryhmille turvallisuuden näkökulmasta on tärkeää rikosten vähäisyys, liikenneturvallisuus ja viranomaisten, kuten poliisin ja pelastuslaitoksen työntekijöiden hyvä saatavuus.

Varhainen välittäminen

Varhainen välittäminen tarkoittaa posiolaisten hyvinvoinnin näkökulmasta moninaista hyvinvoinnin edistämistä ja ongelmien ennalta ehkäisyä. Lasten ja nuorten näkökulmasta varhainen välittäminen liittyy Posiolla muun muassa kiusaamisen ennalta ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen sekä perheiden hyvinvoinnin kokonaisvaltaiseen huomiointiin. Työikäisten näkökulmasta varhainen välittäminen liittyy erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmien ennalta ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen sekä terveysongelmien ennalta ehkäisemiseen. Posion työikäisillä on tuoreen kuntalaiskyselyn mukaan runsaasti pitkäaikaisia terveysongelmia ja myös mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat työikäisten parissa haaste. Ikäihmisten osalta varhainen välittäminen liittyy muun muassa yksinäisyyteen, jonka ehkäisemisessä korostuu yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä kunnan ja kolmannen sektorin tarjoamat palvelut ja toiminta.

Yhteisöllisyyden vahvistaminen ja osallisuus

Yhteisöllisyyden vahvistaminen on tunnistettu kaikkien ikäryhmien osalta tärkeäksi osaksi hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistyötä. Kuntalaiskyselyn mukaan posiolaisten näkemykset yhteisöllisyydestä omalla asuinalueellaan ovat vaihtelevat. Osa kokee asuinalueensa yhteisölliseksi, kertoo naapurien auttavan toisiaan ja kokee yleisestikin ilmapiirin hyväksi. Yhteisöllisyyden kokevat kuntalaiskyselyn mukaan vahvemaksi ne posiolaiset, jotka ovat asuneet kunnassa 15 vuotta tai pidempään. Yhteisöllisyyden osalta

tärkeää onkin kiinnittää huomiota erityisesti viime aikoina Posiolle muuttaneisiin asukkaisiin. Osallisuuden osalta olennaista on vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia eli löytää myös uudenlaisia nuoria kiinnostavia menetelmiä ja kanavia asioihin vaikuttamiseen. Ikäihmisten osalta osallisuuteen liittyy muun muassa digiosaamisen vahvistaminen, joka on tunnistettu keskeiseksi kehittämiskohteeksi tulevana vuosina. Kuntalaiskyselyn tulosten perusteella on tärkeää myös löytää keinoja, joilla kuntalaisten luottamusta Posion kunnan päätöksentekijöihin voidaan vahvistaa.

Hyvinvointia tukeva elinympäristö

Posiolaisten hyvinvoinnin vahvuudeksi voidaan tunnistaa ympärillä oleva luonto. Luonnon merkitys on kuntalaiskyselyn mukaan posiolaisille tärkeä. Posiolaiset nostivat erilaiset luontoon liittyvät asiat, kuten ulkoilun, marjastuksen ja liikuntamahdollisuudet tärkeiksi heidän hyvinvointiaan vahvistaviksi tekijöiksi. Liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien kehittäminen onkin edelleen tärkeää, ja tässä työssä korostuu erityisesti sivukylillä asuvien kuntalaisten mahdollisuuksien parantaminen. Hyvinvointia tukevaan elinympäristöön liittyvät myös hyvät ihmissuhteet ja yhteisöllisyys sekä kuntalaiskyselyssä esille noussut naapureista välittäminen. Myös sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuus, työ- ja opiskelumahdollisuudet sekä viihtyminen koulussa ja työpaikoilla on tärkeä osa eri-ikäisten hyvinvointia vahvistavaa elinympäristöä.

3. Väestön hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehitys vuosina 2018–2020

3.1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Posion kuntalaisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyvää indikaattoritietoa on saatavilla sähköisen hyvinvointikertomuksen perus- ja täydentävistä indikaattoreista, kansallisesti yllä pidetyistä tilastoista sekä kunnan omista tilastoista ja kyselyistä. Sähköinen hyvinvointikertomus perustuu useisiin tietolähteisiin, joista yleisin on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämä indikaattoripankki/tietopalvelu Sotkanet.fi.

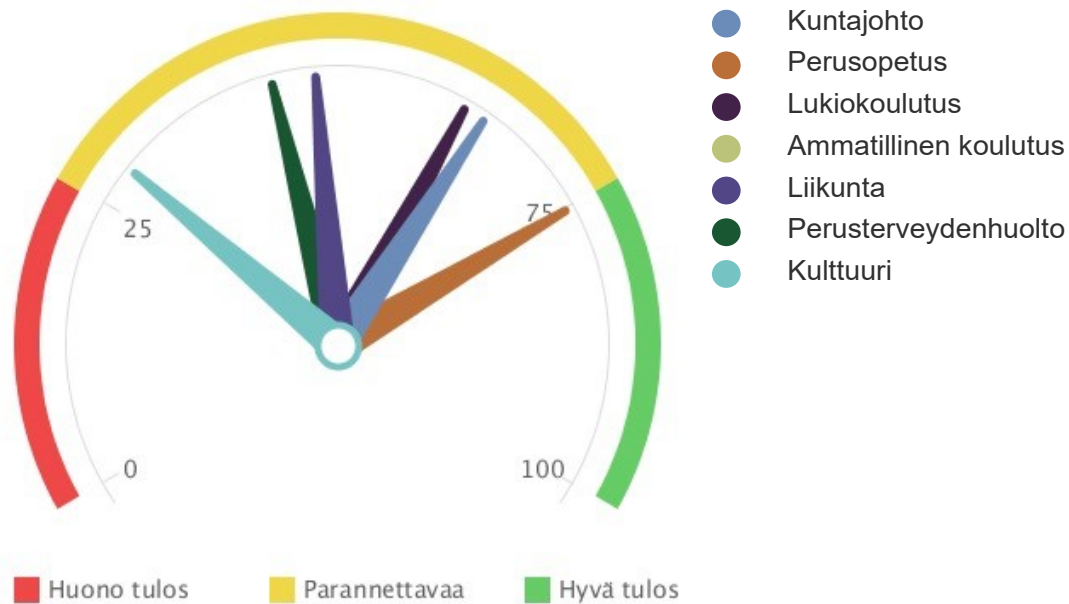
Posion indikaattoritietojen vertailukunniksi ja -alueiksi valittiin Kuusamo, Taivalkoski, Ranua, Salla, kunnat missä on 2000–5999 asukasta, Itä-Lapin seutukunta ja koko maa. Kyseiset alueet valittiin niiden alueellisen läheisyyden, olemassa olevan läheisen yhteistyön sekä yleisen vertailtavuuden perusteella. Tämä hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus perustuu pääosin vuosien 2018–2020 indikaattori- ja tilastotietoihin. Osa indikaattoreista päivittyy viiveellä ja kaikista indikaattoreista ei ole tietoja vuoden 2020 osalta, osa indikaattoreista on myös tätä vanhempia. Lisäksi kaikkien indikaattorien osalta ei ole ollut saatavilla tietoa kaikkien vertailukuntien ja alueiden osalta, jolloin tietoja on verrattu Posion aikaisempiin vuosiin tai esimerkiksi Itä-Lapin tai Lapin maakunnan tilanteeseen. Indikaattorien valinta perustuu maakunnallisiin indikaattoreihin, joita on täydennetty muutamilla Posiolle tärkeillä indikaattoreilla ja tilastotiedoilla.

Indikaattori- ja tilastotietojen lisäksi tietoa ei-ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilanteesta on kerätty kuntalaisten hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyllä (338 vastausta) sekä kuntalais- ja järjestöillä. Indikaattori- ja tilastotietojen sekä kuntalaisilta kootun kokemustiedon pohjalta hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteita on työstetty yhdessä kuntalaisten, järjestöedustajien, valtuutettujen sekä kunnan viranhaltijoiden kesken.

Tässä raportissa on kuvattu kunnan tilannetta sekä eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilaa indikaattori- ja tilastotietojen, kuntalaisten koetun hyvinvoinnin sekä kuntalaisten kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemysten perusteella. Raportissa ei esitellä jokaista hyödynnettyä indikaattoria, mutta indikaattorit tulkintoineen sisältävä sähköinen hyvinvointikertomus löytyy osoitteesta www.hyvinvointikertomus.fi.

Taulukko 1. Terveystiedon edistäminen Posiolla vuonna 2020

Terveystiedon edistämisen aktiivisuus: Posio 2020

	Posio	Koko maa
Kaikki sektorit	54	67
Kuntajohto	64	78
Perusopetus	75	66
Lukiokoulutus	62	66
Ammatillinen koulutus	..	63
Liikunta	48	72
Perusterveydenhuolto	44	63
Kulttuuri	29	59

Taulukko 1. kuvaa terveydenedistämisen aktiivisuutta (TEA) eli kunnan toimintaa asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEAvisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan kuntalaisten terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavalla tavalla. Kulttuuri tuli ensimmäistä kertaa mukaan TEAvisariin vuonna 2019.

Posion terveydenedistämisen aktiivisuus (54 pistettä vuonna 2020) on koko maan keskiarvoa (67 pistettä) alhaisempi. Terveystiedon edistämisen aktiivisuus on laskenut Posiolla vuodesta 2019 viidellä pisteellä. Kuntajohtoon, perusopetukseen ja kulttuurin osalta edellinen mittaaminen on tehty vuonna 2019 eli taulukon luvut perustuvat vuoteen 2019. Kuntajohtoon osalta pisteet ovat nousseet vuodesta 2017 vuoteen 2019.

kahdellakymmenellä pisteellä. Lukiokoulutuksen osata pisteet ovat sen sijaan laskeneet vuodesta 2018 vuoteen 2020 kolmellakymmenellä pisteellä. Liikunnan osalta pisteet ovat nousseet vuodesta 2018 vuoteen 2020 yhdeksällä pisteellä ja perusterveydenhuollon osalta pisteet ovat laskeneet vuodesta 2018 vuoteen 2020 kolmellatoista pisteellä. Kun terveydenedistämisen aktiivisuutta tarkastellaan Posion lukujen osalta suhteessa maan keskiarvoon, voidaan havaita Posion lukujen olevan eri sektoreiden osalta maan keskiarvoa matalampia. Tästä poikkeuksen tekee perusopetus, joka on yhdeksän pistettä maan keskiarvoa korkeampi.

3.1.1 Kaikkien ikäryhmien hyvinvointi ja turvallisuus

PALVELUT JA KEHITTÄMISTOIMINTA

Posiolla toimii hyvinvointi- ja turvallisuustyöryhmä. Työryhmän tehtävä on seurata, koordinoita ja arvioida sekä raportoida hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan sekä erillisohjelmiin kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista sekä suunnitelmien päivittämistä valtuustokausittain.

Työryhmän tehtävänä on valmistella Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma ja vuosittaiset toteutumaa kuvaavat raportit. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. (Kunnanhallitus 30.8.2021).

Posiolaisten terveyden edistämiseksi ja hyvinvoinnin turvaamiseksi sekä korjaavaan työhön kunnalla on tarjota erilaisia palveluita. Näitä ovat hyvinvointi- ja toimintaympäristötoimen palvelut sekä ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu. Lisäksi kunnan alueella toimii poliisi, palo- ja pelastustoimi sekä muut hyvinvointia tukevat toimijat kuten järjestöt ja yhdistykset.

Posion kunnan alueella toimii useita elinvoimaisia kyliä. Kyläseurojen aktiivit edistävät toiminnallaan kylän yhteistoimintaa sekä yhteisvastuullisuutta. Pienissä kylissä asukkaat usein luonnollisesti tuntevat ja huolehtivat toisistaan, mikä on näiden kylien suuri voimavara. Kunta tukee sivukylien elinvoimaisuutta mm. kansalaisopiston järjestämällä erilaisilla harrastekerhoilla kuten liikunta- ja käsityökurseilla. Kyläaktiivien ja seurojen lisäksi eri järjestöt ja yhdistykset järjestävät toimintaa sivukylillä. Esimerkiksi SPR:n ystävätoiminta ja seurakunnan lauluseurat ja diakoniat toiminta ovat tärkeitä toimintamuotoja. Sivukylien kouluilla ei järjestetä enää peruskouluopetusta, mutta osa kouluista on säilynyt kylien kokoontumis- ja tapahtumapaikkoina.

SEUTUKUNNALLINEN HYVINVOINTI- JA TURVALLISUUSTYÖ

Posion kunta oli mukana vuosina 2012–2015 ”Arjen turvaa kunnissa” -hankkeessa, jossa yhtenä tavoitteena oli hyvinvointi- ja turvallisuustyön resurssien käytön tehostaminen pilottikunnissa (Posio, Kemijärvi, Pelkosenniemi, Tornio ja Pudasjärvi). Posion kunta oli mukana myös ”Maaseudun arjen palveluverkosto” -hankkeessa (2016–2018), joka oli jatkoa Arjen turvaa kunnissa -hankkeelle. Hankkeessa jatkettiin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävän toiminnan kehittämistyötä yhteistyössä alueen toimijoiden (kunta, järjestöt, yritykset) kesken.

Posion kunta tekee seutukunnallista yhteistyötä Itä-Lapin seutukunnan kuntien kesken kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämisessä. Kunnalla on edustus Hyvinvointityöryhmässä ja Elinkeinotiimissä. Hyvinvointityöryhmän tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja elinvoimaa sekä osallistaa kuntalaisia ja etenkin nuoria vaikuttamaan niihin liittyvissä asioissa. Hyvinvointityöryhmään kuuluvat myös Posion kunnan, Lapin liiton edustajat ja järjestöjen edustajat. Elinkeinotiimin tehtävänä on edistää Itä-Lapin alueen toimijoiden välistä yhteistyötä, edistää ja kehittää alueen elinkeinoelämää sekä ideoida ja saada aikaan koko aluetta palvelevia kehittämis-, investointi- ja yritysryhmähankkeita.

Posion kunta on mukana Itä-Lapin kuntayhtymän ”High Five – Yhteistyöllä hyvinvointia Itä-Lappiin” -hankkeessa vuosina 2019–2022. Hankkeen tavoitteena on itälappilaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen eri toimijoiden yhteistyön vahvistamisen avulla. Tavoitteena on olemassa olevien hyvien käytänteiden hyödyntäminen ja uusien käytänteiden kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, seutukunnallisen hyvinvointityön rakenteen kehittäminen Itä-Lappiin ja hyvinvointia edistävän työn tunnettavuuden lisääminen Itä-Lapin alueella. Hankkeessa luodaan alueen yhteinen osallisuuden toimintamalli, tehostetaan hyvinvointityön resurssien käyttöä sekä pilotoidaan kuntien, järjestöjen ja asukkaiden yhteistyöhön perustuvia toimintamalleja, joilla tavoitellaan asukkaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistumista.

TYÖLLISTÄMINEN

Posion kunnassa käynnistettiin vuonna 2018 työllistämisen uudistamisen kokeilu, jonka tarkoituksena on edistää nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien ja vaikeasti työllistyvien nuorten ja aikuisten työmarkkinoille sijoittumista ja heidän työllistymisensä mahdollistamista. Edellisten lisäksi Posion kunta on toteuttanut työhyvinvoinnin johtamisen kehittämishankkeen yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa.

Uudistamiskokeiluun sisältyi kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan toimen perustaminen. Samalla kunta vuokrasi ja kunnosti Hyvän mielen paikan (nyk. Posion Pirtti) tilat, jolloin mahdollisuudet kuntouttavan työtoiminnan tarjoamiseen/järjestämiseen paranivat selvästi. Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja on toiminut Posiolla 12.3.2018 lähtien. Työmarkkinatuen kuntamaksuosuus aleni huomattavasti vuoden 2019 aikana, jolloin vuoden alkuneljänneksellä maksuosuus oli yli 22000 € pienempi kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2020 ja 2021 luvut ovat olleet taas kasvussa. Viimeksi toukokuussa 2021 kunnan maksuosuus oli 13933,58 €. Suurimmaksi osaksi kasvavat luvut johtuvat koronapandemian aiheuttamista seurauksista, TE:n kautta aktivointisuunnitelmapalaveriin ohjattavien asiakkaiden vähentymisestä sekä listalla olevien työttömien huonosta terveydentilasta.

Aktivointisuunnitelman aikana tehdään asiakkaan tilanteesta palvelutarvearvio. Asiakkaan tarpeiden mukaan on tarjottu TE-palveluita (työkokeilu, työhönvalmennukset, ammatinvalintapsykologi, työvoimakoulutus, koulutuskokeilu ym.), kunnan palveluita (kuntouttava työtoiminta, sosiaalipalvelut) sekä Kelan palveluita (Kelan ammatillinen kuntoutus, kuntoutusselvitykset ym.). Reilu puolet aktivointisuunnitelmapalaveriin osallistuneista on ohjattu kuntouttavaan työtoimintaan. Muut on ohjattu TE-palveluihin, Kelan kuntoutukseen, terveydentilan selvityksiin tai kunnan palkkatukityöhön.

Työllistämisen uudistamiskokeiluun liittyi myös Nuorten työpajatoiminnan eriyttäminen yli 29-vuotiaiden työpajatoiminnasta toiminnallisesti ja kirjanpidollisesti. Tämä on toteutunut suunnitellusti. Vuonna 2019 uudistamiskokeilua jatkettiin vuosille 2020–2021. Kuntouttava työtoiminta siirtyy sote-uudistuksen myötä 1.1.2023 Lapin hyvinvointialueelle.

ELINKEINOJEN KEHITTÄMISTYÖ

Elinkeinojen kehittämisen lähtökohta on, että matkailun kehittäminen toimisi ns. veturitoimialana, joka vetää kasvuun mukaan myös muita toimialoja. Näin erityisesti palvelujen, elintarvikealkutuotannon ja kaupan aloilla. Matkailun kasvu tuo mukanaan työpaikkoja, uusia yrittäjyysmahdollisuuksia, erilaisia alihankintatarpeita toisilta yrittäjiltä, kasvua elintarvikealkutuotannon tuotteille sekä niiden jatkojalostukselle ja kasvua päivittäistavara- että käsityötuotteiden (matkamuistot) kauppaan.

Posion matkailun pääsesonki on tällä hetkellä kesä ja mökkiläiset, mutta huomioiden Lapin matkailun kehityksen viimeisen 10 vuoden aikana, eniten kehittämismahdollisuuksia Posiolla tarjoaa talvisesonki ja varsinkin kansainväliset matkailijat koronatilanteen helpotuttua. Lapin matkailun kasvu ei ole vielä käytännössä realisoitunut Posiolla. Kesäsesongin kehittäminen lisää posiolaisten yrittäjien mahdollisuuksia saada vielä enemmän hyötyä kuntaan tulevista mökkiläisistä.

Kehittämistoimenpiteitä erityisesti ovat tunnettuus (brändi), saavutettavuus ja löydettävyys fyysisesti ja sähköisesti, yrittäjien osaamisen kehittäminen liiketoiminnan, sähköisen markkinoinnin ja myynnin, turvallisuuden sekä asiakaspalvelun saroilla.

HYVINVOINTIJOHTAMISEN MALLI JA PALVELUJEN KEHITTÄMINEN

”Kuntaorganisaation hyvinvointijohtamisen malli Posion kuntaan” –hankkeessa 2016–2018 rakennettiin yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa hyvinvointijohtamisen malli, jolla tuetaan ja edistetään kokonaisvaltaista hyvinvointia työssä. Malli antaa esimiehille yhteiset raamit hyvinvoinnin johtamiseen sekä käytännön työkaluja, joilla hyvinvointia edistetään jokapäiväisessä työssä kannustinelementtejä käyttäen. Malli rakennettiin henkilöstölähtöisesti, mikä tarkoitti henkilöstön vahvaa osallistumista kehittämisprosessiin. Esimiesvalmennus toteutettiin 2019–2021 yhteistyössä REDUn kanssa tavoitteena vahvistaa esimiestyön osaamista mm. henkilöstö- ja talousjohtamisen näkökulmasta.

Posion kunta on mukana tulevaisuuden sosiaali- ja terveystyökeskus hankkeessa. Hankkeessa kehitetään muun muassa lasten, nuorten ja perheiden palveluiden osa-alueella perhekeskustoimintamallia ja sähköistä perhekeskusta. Posio on mukana myös hankkeeseen sisältyvässä mielenterveys- ja päihdepalvelujen verkostossa sekä mukana kehittämässä palveluja ikäihmisten palveluverkostossa. Hankkeessa kehitetään sähköisiä palveluja sekä edistetään sähköisten palvelujen käyttöönottoa, joista esimerkkinä ovat ”huoli nappi”, virtu-pisteen käytön laajentaminen ja oma olo -sähköisen palvelun käyttöönotto.

INDIKAATTORITIETOA

TALOUS

Valtionosuuksia ovat laskennallisen järjestelmän mukaan määräytyvät sosiaali- ja terveystyökeskus valtionosuudet, opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet sekä kuntien yleinen valtionosuus ja harkinnanvarainen rahoitusavustus. Posion kunnan valtionosuudet olivat 5785 euroa per asukas vuonna 2020. Valtionosuudet olivat vuonna 2020 64,7 % kunnan nettokustannuksista.

Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Posion vuosikate vuonna 2020 oli 529 euroa per asukas, joka on matalampi kuin verrokkikunnissa ja -alueilla. Vuosikate on laskenut Posiolla vuodesta 2018 vuoteen 2020 61 eurolla per asukas. Yksi syy vuosikatteen muutokseen on sote-palvelusopimuksen vuosihintaan vaikuttavana tekijänä yli 80-vuotiaiden määrän huomattava kasvu.

Posion kunnan lainakanta euroa per asukas oli 3327 euroa vuoden 2020 lopussa. Lainakanta on laskenut merkittävästi vuodesta 2018 vuoteen 2020 (345 euroa per asukas). Vuosina 2017–2020 ei ole nostettu uutta lainaa ja olemassa olevia lainoja lyhennettiin 783 800 euroa. Posion suhteellinen velkaantuneisuus on laskussa, ollen vuonna 2020 38,6 % (vuonna 2018 48,7 %). Luku on korkeampi kuin verrokkikunnilla (lukuun ottamatta Sallaa) ja Itä-Lapin seutukuntien keskimääräinen vastaava luku on 52,8 % ja koko maassa 59,9 %.

Posion kunnan verotulot vuonna 2020 olivat 3277 per asukas (vuonna 2019 3134 euroa per asukas). Vuoden 2020 verotuloindikaattorin mukaan verotulot ovat naapureihin verrattuna keskitasoa, Ranualla ja Taivalkoskella verotulot ovat matalammat ja Sallassa sekä Kuusamossa puolestaan korkeammat. Keskeiset talouden tunnusluvut vuosina 2016–2020 on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Posion kunnan keskeisimmät tunnusluvut vuosina 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Valtionosuudet/ asukas	4646	5178	5226	5298	5785
Valtionosuudet, % nettokustannuksista	61,40	68,40	66,70	63,50	64,70
Verotulot/ asukas	2940	3218	2904	3134	3277
Vuosikate/ asukas	295	1193	590	425	529
Lainakanta/ asukas	4195	3959	3672	3504	3327
Suhteellinen velkaantuneisuus %	51,10	48,80	48,70	41,70	38,60
Asukasmäärä	3424	3310	3237	3183	3117

Posion kunnan merkittävimpiä investointeja vuonna 2020 olivat koulun asuntolan kunnostus- ja muutostyöt, lukion liikuntasalin kattoremontti sekä muut kunnan kiinteistöjen perusparannustyöt. Lisäksi toteutettiin myös pesäpallokentän sorastus, rakennettiin uusi kuntosali ja uusittiin päiväkodin aita.

Posion kunnan merkittävimpiä investointeja vuonna 2021 olivat valtuustosalin suunnittelu, Riisitunturiin johtavan tien kunnostustyö yhdessä Metsähallituksen kanssa, koulun asuntolan kunnostus- ja muutostöiden loppuun saattaminen sekä koulun P-alueella olevan koululaisten saattoalueen toteutus liikenneturvallisuussuunnitelman mukaan. Koululaisille tehtiin myös uusi latu jäähallin taakse, jolla parannettiin pienten koululaisten liikenneturvallisuutta. Lisäksi toteutettiin kolmen laavualueen ympäristön perusparannus (yksi laavuista esteetön), aloitettiin latujen opasteiden uusiminen, tehtiin päiväkodin P-alueen laajennus, toteutettiin Valmankodin B-siiven muutostyöt, rakennettiin uudet eläinlääkäritilat Kotilammenhallin tiloihin, toteutettiin Kuukkelin ja toimintakeskuksen kattotyöt sekä muita kunnan kiinteistöjen perusparannustöitä.

VÄESTÖ

Posiolla oli vuoden 2020 lopussa 3117 asukasta. Asukasmäärä väheni vuodesta 2019 66 asukkaalla ja vuodesta 2018 vuoteen 2020 asukasluku on vähentynyt 120 asukkaalla. Posion väestörakenne on koko maata iäkkäämpää: Vuonna 2020 yli 65-vuotiaiden osuus oli 41,1 % väestöstä. Alle 16-vuotiaiden osuus oli 9,1 % väestöstä, 16–74-vuotiaiden osuuden ollessa 73,8 % väestöstä. Nuorten ja työikäisten suhteelliset osuudet ovat koko maan lukuja alhaisemmat.

Vakinaisten asukkaiden määrä vähenee vuosittain ja väestöennusteen (2018) mukaan vuonna 2030 Posiolla on 2512 asukasta. Taulukossa 3. on esitetty eri ikäryhmien osuudet vuonna 2020 sekä ikäryhmittäinen väestöennuste vuodelle 2030. Väestöennuste on laadittu vuonna 2018.

Taulukko 3. Väestöjakauma vuonna 2020 sekä väestöennuste ikäryhmittäin vuonna 2030

Ikäryhmä	Vuosi 2020	Väestöennuste 2030
0-6 -vuotiaat	3.1 % väestöstä	2.6 % väestöstä
7-15 -vuotiaat	6.0 % väestöstä	4.9 % väestöstä
16-24 -vuotiaat	5.1 % väestöstä	5 % väestöstä
25-64 -vuotiaat	44.6 % väestöstä	37 % väestöstä
65-74 -vuotiaat	24.1 % väestöstä	22.7 % väestöstä
75-84 -vuotiaat	12.7 % väestöstä	27.9 % väestöstä
85 vuotta täyttäneet	4.3 % väestöstä	6.9 % väestöstä
Kaikki ikäryhmät, yhteensä	3117 asukasta	2512 asukasta

Posion huoltosuhdeluku oli vuonna 2020 97.9 ja vuonna 2019 95.3. Luvut ovat korkeat verrattuna naapurikuntiin ja koko maan keskiarvoon, joka oli vuonna 2020 61.9. Posion korkeaa lukua selittää ikäihmisten suhteellisen iso osuus koko kunnan väestöstä.

Posion asukkaista puhui muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään 13.2/ 1000 asukasta. Kyseiseen ryhmään kuuluvien osuus on pienessä kasvussa. Luku on lähellä Itä-Lapin kuntien keskiarvoa ja ainoastaan Ranuan kunnan väestöstä pienempi osuus puhuu muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään verrattuna Posioon. Koko maan vastaava luku on huomattavasti Posion ja Itä-Lapin lukua korkeampi (78.2).

Posiolla sairastetaan paljon. Perusterveydenhuollon nettokustannukset asukasta kohden ovat lähes kaksinkertaiset koko maahan verrattuna. Posiolla on paljon esim. diabetesta, tuki- ja liikuntaelin-, verenkiertoelin- ja mielenterveyssairauksia. Vaikka perusterveydenhuolto on kallista, erikoisterveydenhuollon kustannukset ovat pysyneet samalla tasolla muiden samankokoisten kuntien keskiarvon kanssa. Posiolla pystytään tarjoamaan monipuolisesti erikoislääkäreiden palveluita. Kuntalaisella on mahdollista päästä mm. geriatrin, kardiologin, pediatriin, radiologin sekä psykiatrin vastaanotolle. Lisäksi terveyskeskuksessa on tavattavissa muisti-, sydän-, astma-, aivohalvauspotilaan-, diabetes- ja reumahoitajat.

Sairastavuusindeksillä mitataan väestön terveyttä verrattuna koko maan väestön keskiarvoon. Koko maan keskiarvona käytetään lukua 100. Posiolla sairastetaan enemmän kuin vertailualueilla. Esimerkiksi Kuusamossa luku vuonna 2017 oli 124.3 ja Taivalkoskella 133.3 ja vastaava luku oli Posiolla vuonna 2017 146.1. Sähköisen hyvinvointikertomuksen kautta ei ole saatavilla uudempia tietoja, mutta Kelan tilastojen mukaan vuoden 2018 sairastavuusindeksi on Posiolla hieman laskenut, ollen 141.1. Myös Taivalkoskella luku on hieman laskenut vuodesta 2017 vuoteen 2018, mutta Ranualla, Kuusamossa ja Sallassa luku on hieman noussut.

Posion korkeaa sairastavuusindeksiä selittää osaksi väestön ikääntyminen. Posiolla on runsaasti muistisairauksia, mielenterveyssairauksia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja sepelvaltimotautia sairastavia. Sairastavuusindeksin lisäksi ikäihmisten määrä on korkea suhteessa Posion kunnan väestöön: 65 vuotta täyttäneitä oli vuonna 2020 41,2 %.

Yhden hengen asutokuntien määrä on ollut viime vuosina kasvussa ja vuonna 2020 yhden hengen asutokuntia kaikista asutokunnista oli Posiolla 41,5 %. Luvut ovat lähellä verrokkikuntien lukuja sekä saman suuruusluokan kuntien keskiarvoa. Tästä poikkeuksen tekee kuitenkin Salla, jossa yhden hengen asutokuntia oli vuonna 2020 jopa 47,1 %.

Gini-kerroin kuvaa kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen suhteellista eroa. Mitä suurempi gini-kerroin on, sitä epätasaisemmin tulot jakautuvat. Tuloihin lasketaan palkkatulot, yrittäjätulot, omaisuustulot sekä saadut tulonsiirrot. Suurimmat tekijät, jotka vaikuttavat gini-kertoimeen ovat työllisyys ja työttömyys. Suhteelliset tuloerot ovat Posiolla kasvaneet 0,5 prosenttiyksikköä vuodesta 2018 vuoteen 2019. Verrokkikuntiin verrattuna Posion gini-kerroin on pienempi kuin naapurikunnissa Kuusamossa ja Ranualla sekä vastaavan kokoisissa kunnissa koko maassa.

Posiolla kirjaston kokonaislainaus on suhteessa alhaisempaa verrokkikuntiin, Lapin maakuntaan ja koko maan keskiarvoon verrattuna. Yksi selittävä tekijä on lapsiperheiden pieni osuus kunnan väestöstä. Kokonaislainauksien määrä on myös Posiolla laskussa ja kirjoja lainattiin vuonna 2020 9,8 per asukas.

Posion äänestysvilkkaus on alhaisempi kuin vertailukunnissa ja keskimäärin koko maassa. Vuoden 2021 kuntavaaleissa ääntään käytti 52,6 % posiolaisista, vastaavan luvun ollessa koko maan osalta 55,1 %. Vertailukunnista korkein äänestysprosentti oli Taivalkoskella (59,6 %). Äänestysaktiivisuus on laskenut

Posiolla edellisistä kuntavaaleista yhdellä prosenttiyksiköllä ja vuoden 2012 kuntavaaleihin verrattuna lähes 10 prosenttiyksiköllä.

Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten vuosittainen määrä tuhatta asukasta kohden viimeisen kymmenen vuoden aikana on vaihdellut runsaasti. Vuonna 2020 osuus oli 4.2 per 1000 asukasta ja vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 6.3. Vertailukuntiin ja -alueisiin nähden luku on lähellä keskitasoa. Tapausmäärien vähäisyys vuosittain ja pieni asukasluku näkyy tilastoissa runsaina vaihteluina. Kun ravintola ja ns. yöelämä keskustassa on hiljentynyt, yhä suurempi osa väkivalta rikoksista tapahtuu kodeissa ja vapaa-ajan asunnoissa. Myös mökkiläisten ja lomalaisten osuus tapauksissa on kasvussa ja valitettavasti myös muisti- ym. sairauksista johtuen vanhusten osuus mm. perheväkivaltatapauksissa on jyrkässä kasvussa.

3.1.2 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

PALVELUT

Lapsiperheiden on hyvä asua ja elää Posiolla. Pitkittynyt koronatilanne näkyy kuitenkin perheiden jaksamisessa. Monet perheet asuvat sivukylillä. Kaikilla perheillä ei ole tukiverkostoa Posiolla ja lasten kuljettaminen harrastuksiin koulupäivän jälkeen ei ole mahdollista. Koronan vaikutukset näkyvät perheissä myös työttömyytenä ja uupumuksena.

Lasten määrä on vähenemässä Posiolla. Toisaalta muualta muuttaa lapsiperheitä kuntaan. Se taas vaikuttaa siihen, että päivähoidossa lasten määrä vaihtelee. Päiväkodissa on kolme osastoa, joista yksi on vuorohoitoryhmä. Ryhmäperhepäivähoito avattiin uudestaan omiin tiloihin Koulutielle syksyllä 2020 vastaamaan lisääntyneeseen varhaiskasvatuksen tarpeeseen. Syksyllä 2021 toiminta toteutuu Systeemillä. Päivähoidon hoitopaikat ovat melko täynnä sekä päiväkodissa että ryhmäperhepäivähoidossa. Lasten määrä nousi syksyllä 2018 yli 60 lapseen. Päivähoidon henkilökuntaa on siirtymässä tulevana vuosina eläkkeelle, jolloin tarvitaan uutta osaavaa ja koulutettua työvoimaa. Henkilökunnan saatavuus on erittäin vaikeaa koko Suomessa ja varsinkin koulutetun henkilöstön ja sijaisten saatavuus on todellinen ongelma myös Posiolla.

Kirjasto sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi järjestävät vuosittain useita lasten ja koko perheen tapahtumia. Kulttuurikasvatussuunnitelma erilaisten tapahtumien ja kulttuuripalvelujen osalta laaditaan vuoden 2022 aikana. Varhaiskasvatuksen piirissä olevat lapset käyttävät kirjastoa säännöllisesti ja käyvät satutunneilla. Posiolla koulukirjasto on edelleen säilynyt ja se koetaan tärkeäksi erityisesti sen vuoksi, että sivukyljen lapsilla on mahdollisuus käyttää kirjaston palveluja. Koulukirjastossa käy kirjaston työntekijä pari kertaa viikossa. Lisäksi vastuopettajat pitävät koulukirjastoa auki päivittäin joitakin välitunteja.

Vapaa-ajan liikunnallista harrastustoimintaa on viime vuosina kehitetty kaikkiin kuntalaisiin kohdistuvan ”Posio Liikkuu” -hyvinvointikampanjan myötä, jossa on ollut tapahtumia, lajikokeiluja, yhteisiä liikunnallisia tempauksia sekä jaettu liikuntavälineitä kuntalaisille. Lasten ja nuorten liikkumista sekä harrastustoimintaa on kehitetty monialaisesti ”Harrastamisen Suomen mallin” avulla, joka on tiiviissä yhteydessä koulupäivään. Myös muun muassa seurakunta on toteuttanut erilaisia kerhoja sekä tarjonnut mm. parkkikerhoja useana päivänä viikossa. Parkkikerhot tarjoavat vanhemmille mahdollisuuden ns. omaan aikaan.

Toimintaympäristöpalvelut huolehtivat kunnan infrastruktuurista kuten kunnan omistamista 30 kiinteistöstä esim. jäähallin, kuntosalin, kunnanviraston, kotilammin hallin, sairaalanniemen sote-kiinteistöistä, lasten päiväkodin ja koulukeskuksen kiinteistöistä, asemakaavakaduista ja kunnan alueella ja hoidettavana olevasta tieverkosta. Toimintaympäristöpalvelut vastaavat myös latujen, venereittien ja ulkoilureittien sekä esimerkiksi lasten päiväkodin ja koulukeskuksen leikkivälineiden kunnossapidosta. Kirintövaaran ulkoilureitistöä halutaan käyttää tulevaisuudessa entistä monipuolisemmin ja maastopyöräilyn osalta onkin aloitettu kolmivaiheinen hanke, joka on edennyt kartoituksesta suunnitteluun ja toteutus tulee arvion mukaan tapahtumaan vuonna 2023.

INDIKAATTORITIEtoa

Posiolaisilla nuorilla on Kouluterveyskyselyn mukaan hyvin ystäviä, joiden kanssa he voivat puhua luottamuksellisista asioista. Kuitenkin 15,6 % nuorista koki vuonna 2017, ettei heillä ollut yhtään ystävää. Edellisessä kyselyssä (vuonna 2013) vastaava luku oli 8,6 %, joten muutos on merkittävä. Luku on korkea myös verrattuna muihin kuntiin (lukuun ottamatta Sallaa): Ranualla 5,1 % koki, että heillä ei ole yhtään ystävää, vastaavan luvun ollessa Taivalkoskella 8 %. Vuoden 2019 kyselyn tuloksia ei ole käytettävissä liian pienen vastausmäärän vuoksi. Vuoden 2021 osalta ei myöskään tietoja saatavilla.

Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi tuntevien 8. ja 9. luokkalaisten prosenttiosuus on kasvanut Posiolla 16 prosenttiyksikköä vuodesta 2013 vuoteen 2021. Kasvu on hyvin merkittävä ja osuus on myös korkea verrattuna verrokkikuntiin ja -alueisiin. Sallassa osuus on tosin vielä huomattavasti Posion osuutta korkeampi.

Uuden kouluterveyskyselyn mukaan terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on Posiolla 4. ja 5 lk. osalta 13,2 %. Luku on korkeampi kuin vertailukunnissa ja Lapin hyvinvointialueella keskimäärin sekä koko maassa. Posion osalta ei ole saatavilla tietoja vuoden 2019 osalta, sähköisen hyvinvointikyselyjärjestelmän kautta.

Uuden kouluterveyskyselyn mukaan terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on Posiolla 4. ja 5 lk. osalta 13,2 %. Luku on korkeampi kuin vertailukunnissa ja Lapin hyvinvointialueella keskimäärin sekä koko maassa. Posion osalta ei ole saatavilla tietoja vuoden 2019 osalta, sähköisen hyvinvointikyselyjärjestelmän kautta.

Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa harrastavien prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista on laskenut hieman vuodesta 2013 vuoteen 2017. Osuus on kuitenkin laskenut vuodesta 2010 hyvin merkittävästi: jopa yli 25 prosenttiyksikköä. Kehitystä voidaan pitää hyvin positiivisena ja Posiolla vähän liikkuvien nuorten osuus on matala myös verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden. Vuoden 2021 tietoja ei ole saatavilla sähköisen järjestelmän kautta.

Uuden kouluterveyskyselyn mukaan terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on Posiolla 4. ja 5 lk. osalta 13,2 %. Luku on korkeampi kuin vertailukunnissa ja Lapin hyvinvointialueella keskimäärin sekä koko maassa. Posion osalta ei ole saatavilla tietoja vuoden 2019 osalta, sähköisen hyvinvointikyselyjärjestelmän kautta.

Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa harrastavien prosenttiosuus 8. ja 9. luokan oppilaista on laskenut hieman vuodesta 2013 vuoteen 2017. Osuus on kuitenkin laskenut vuodesta 2010 hyvin merkittävästi: jopa yli 25 prosenttiyksikköä. Kehitystä voidaan pitää hyvin positiivisena ja Posiolla vähän liikkuvien nuorten osuus on matala myös verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden. Vuoden 2021 tietoja ei ole saatavilla sähköisen järjestelmän kautta.

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan vähintään tunnissa liikkuvien 4. ja 5.lk oppilaiden osuus on Posiolla kasvanut merkittävästi kahdessa vuodessa. Vuonna 2019 osuus oli 29,4 % ja vuonna 2021 vastaava osuus on jopa 44,7 %. Osuus on suuri verrokkikuntiin ja koko maan keskiarvoon nähden.

Peruskoululaisten kestävyys- ja liikkumistaitoja mitataan vuosittain MOVE-mittauksien avulla. Posiolaisten 5-luokkalaisten tulokset ovat 20 metrin viivajuoksun perusteella valtakunnallisiin tuloksiin verrattuna hyvällä tasolla. Erityisesti tytöt ovat suoriutuneet testistä erinomaisesti. Kahdeksaluokkalaisten osalta tulokset jakaantuvat runsaasti, joka kertoo aktiivisten liikkujien suoriutuneen testistä kiitettävästi, mutta heikoimpaan kolmannekseen kuului noin puolet testin tehneistä posiolaisista. Erot lasten välillä vaikuttavat olevan siten suuret.

Toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä oli Posiolla vuonna 2020 12 % lapsiperheistä. Luku on kasvanut vuodessa 0,5 prosenttiyksikköä ja se on verrokkikuntia ja -alueita selkeästi korkeampi. Esimerkiksi Ranualla toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus kaikista kunnan lapsiperheistä oli 5,6 % ja Sallassa 8,7 %.

Kodin ulkopuolelle sijoitettuja 0–17-vuotiaita oli Posiolla vuonna 2020 1,8 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on laskenut kahdessa vuodessa 1,3 prosenttiyksikköä ja se on verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden keskitasoa. Lastensuojelun avohuollollisen tukitoimien piirissä olleiden 0–17-vuotiaiden osuus oli Posiolla vuonna 2020 7 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on noussut kahdessa vuodessa 3,6 prosenttiyksikköä ja se on verrokkikuntien ja -alueiden korkein. Esimerkiksi Kuusamossa vastaava osuus oli 1,4 % ja koko maassa 3,8 %. Posion lapsiperheistä oli lastensuojelun tehostetussa perhetyössä vuonna 2020 3,4 prosenttia. Luku on kasvanut vuodesta 2016 yhdellä prosenttiyksiköllä ja on verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden korkea: vain Ranualla lastensuojelun tehostetussa perhetyössä olleiden perheiden osuus on Posion kuntaa korkeampi.

Posiolla oli perheväkivaltaan liittyneitä hälytystehtäviä (11/2021 mennessä) yhteensä 14 kappaletta. Vuonna 2020 hälytystehtäviä oli koko vuoden aikana 23 ja vuotta aikaisemmin 11. Perheväkivaltaan liittyvien kotihälytystehtävien määrät näyttävät vaihtelevan runsaasti vuosittain. Posiolla on hieman Ranuaa ja Sallaa enemmän perheväkivaltaan liittyviä kotihälytystehtäviä. Posiolla kotihälytystehtävien määrää voi nostaa ja tilastoja vääristää yhden yksittäisen henkilön perättömät ilmoitukset ja aiheettomat hälytykset, joihin hätäkeskuspäivystäjän on kuitenkin suhtauduttava vakavasti ja välitettävä tehtävät poliisille. Koronapandemia ja ravintoloiden sulkua ja rajoitukset eivät ole vaikuttaneet Posiolla kotihälytysten määrään eikä katuturvallisuuteen.

3.1.3 Nuoret ja nuoret aikuiset

PALVELUT

Posio on muuttotappiokunta, missä väestö vanhenee, kun nuoret muuttavat jatkokoulutuksen perässä pois. Posiolaiset nuoret hakeutuvat ja pääsevät jatkokoulutukseen erittäin hyvin. Osa nuorista kuitenkin jättää koulutuksen kesken tai ei saavu opiskelemaan ollenkaan. Etsivä nuorisotyöntekijä avustaa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria esimerkiksi uuden opiskelupaikan, työharjoittelupaikan tai vaikkapa asunnon saamisessa. Etsivän nuorisotyöntekijän työote on parhaimmillaan ennaltaehkäisevä, mutta erityisnuorisotyössä syrjäytymistä ehkäistään myös muun muassa kuntouttavalla työtoiminnalla sekä toimeentulotuella. Lisäksi kunta tukee kesäisin nuoria työllistymään yrityksiin, yhteisöihin sekä kotitalouksiin: tukea voivat saada 15 vuotta täyttäneet posiolaiset opiskelijat, koululaiset sekä sinä vuonna koulunsa päättäneet nuoret ja ne, jotka eivät pääse työttömyysturvan piiriin. Lisäksi nuorisotoimi työllistää kesäisin 14 vuotta täyttäneitä posiolaisia viikoksi kunnan alueiden siivous- ja puhdistustöihin.

Kunnalla on hankintasopimus vuosille 2020–2022 Posion 4H-yhdistyksen kanssa Nuorisotila Apajan toiminnan organisoinnista ja toteuttamisesta. Nuorisotila Apaja on matalan kynnyksen vapaa-ajanviettopaikka nuorille. Lisäksi Posion 4H-yhdistys tarjoaa tapahtumia, toimintaa ja työllistymismahdollisuuksia nuorille, nuorille aikuisille sekä aikuisille. ”Ajokortti työelämään” -kurssi 8–9 –luokkalaisille kouluyhteistyönä sekä muut tarjottavat työpalvelukurssit valmistavat nuoria työelämän pelisääntöihin ja tukevat nuorten työllistymistä myös paikallisiin yrityksiin tai 4H-yrittäjänä. 4H-yhdistys tarjoaa myös nuorille harjoittelumahdollisuuksia yhdistyksessä sekä opinnäytetyön aiheita.

Kirjasto sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi järjestävät yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tapahtumia eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Koulukirjastossa ylläpidetään perinteisen lainattavan aineiston lisäksi lukion kurssikirjastoa.

INDIKAATTORITIEtoa

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita oli Posion kunnassa vuonna 2019 4,3 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on noussut hieman yli prosenttiyksikön, mutta laskenut vuodesta 2017 0,2 prosenttiyksikköä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Posiolla verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden vähän. Esimerkiksi Ranualla vastaava osuus on jopa 13,8 % ja Itä-Lapin keskiarvo on 7,0 %.

Nuorisotyöttömien osuus on Posiolla kasvussa. Työttömien 18–24-vuotiaiden työttömien osuus saman ikäisestä väestöstä oli vuonna 2020 17,2 %. Vuotta aikaisemmin vastaava luku oli 13,7 prosenttia %. Luku on vertailukuntiin ja -alueisiin nähden keskitasoa: Taivalkoskella ja Ranualla nuorisotyöttömyys on matalampaa ja Sallassa sekä Kuusamossa puolestaan korkeampaa.

Etsivän nuorisotyö tavoitti vuonna 2020 Posiolla 22 nuorta, joka tarkoittaa noin 8 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Vuonna 2019 tavoitettuja nuoria oli yhtä monta eli 22 ja vuonna 2018 etsivä nuorisotyö tavoitti puolestaan 19 nuorta. Verrokkikuntiin nähden Posion luku on keskitasoa: Taivalkoskella etsivä nuorisotyö tavoitti vuonna 2020 noin 5 % nuorista, Ranualla noin 8 % nuorista, Kuusamossa noin 9 % nuorista ja Sallassa noin 10 % nuorista.

Depressiolääkkeistä korvausta saaneiden 18–24-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on Posiolla kasvussa. Osuus on kasvanut vuodesta 2017 vuoteen 2020 2,5 prosenttiyksikköä. Vertailukuntiin ja -alueisiin nähden osuus on keskitasoa: Taivalkoskella ja Sallassa vastaavat osuudet ovat matalammat ja Kuusamossa ja Ranualla korkeammat. Koko maan keskiarvo on 6,7 prosenttia.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 16–24-vuotiaita posiolaisia nuoria oli vuonna 2017 2 % väestöstä. Vuosilta 2018, 2019 ja 2020 ei ole lukuja saatavilla. Vuoden 2017 luku on suurempi kuin vertailualueilla (lukuun ottamatta Ranuan kuntaa, jossa vastaava luku 3,3). Koko maan keskiarvo on 1,2 %.

3.1.4 Työikäiset

PALVELUT

Terveystarkastus tarjoaa työikäisille lain asetusten mukaiset mammografia- ja kohdunkaulansyövän seulonnat sekä 60-vuotiaista ylös päin suolistosyövän seulontaa, jota on nyt toteutettu vuodesta 2020 alkaen. Terveystarkastuksessa on astma-, aivohalvaus-, diabetes-, sydän- ja reumahoitajat. Posiolla diabeteksen vuoksi erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja työikäisiä on suhteellisen paljon.

Osa työikäisistä kuuluu työterveyshuollon palveluiden piiriin. Ennalta ehkäisevien palveluiden lisäksi työnantajan sopimukseen voi sisältyä vapaaehtoisesti järjestettävää työterveyspaineista sairaanhoitoa sekä muita sairaanhoito- ja terveydenhoitopalveluja. Työterveyshuollon moniammatilliseen tiimiin kuuluu kaksi työterveyshoitaajaa ja -lääkärinä, kaksi työterveyshuollon erikoislääkärinä, työfysioterapeutti ja työpsykologi.

Työterveyshuollon toiminta ja toiminnan suunnittelu perustuvat työpaikan tarpeisiin. Työterveyshuollon tavoitteena on työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistää työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa. Työterveyshuollon tekemässä työpaikkaselvityksessä tunnistetaan työn altisteet, vaara- ja kuormitustekijät sekä voimavarat. Työterveyshuollossa tunnistetaan työperäisiä oireita ja ennaltaehkäistään työperäisten sairauksien syntyä.

Työn luonteesta riippuen määräaikaista terveystarkastuksia tehdään 1–5 vuoden välein. Terveystarkastuksissa arvioidaan ja tuetaan työkykyä, arvioidaan kuntoutustarvetta, edistetään terveellisiä elämäntapoja, annetaan tietoa työn riskeistä suojautumiseksi ja kerätään tietoa työstä. Työterveyshuoltosopimus voi sisältää ennaltaehkäiseviä terveydensurantatarkastuksia esimerkiksi 40

ikävuodesta eteenpäin. Lisäksi työterveyshuollossa seurataan ja edistetään osatyökykyisen työssä selviytymistä. Tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus on keskeinen työterveyshuollon toiminnan muoto.

Työttömän työ- ja toimintakyvyn arvioinnin koordinoimisesta vastaa TE-toimisto. Terveystieteiden toteuttamissa terveystarkastuksissa tuetaan työttömän työ- ja toimintakykyä, mielenterveyttä ja elämänhallintaa sekä ehkäistään sairauksia. Tarvittaessa työttömiä ohjataan hoitoon tai lääkinnälliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Investoinnin sosiaalisen tuottolaskentamallin (Social return of investment, SROI) mukaan Posion kansalaisopisto sosiaalinen tuottavuus on hyöty/kustannus suhdelluvulla laskettuna 2,6 € (eli 1 € panostus tuottaa 2,6 € hyödyn). Kansalaisopistotoiminta lisää työikäisten hyvinvointia ja samalla säästää sote-kuluja ja vähentää sairauspoissaoloja. Kansalaisopisto tarjoaa erilaisia opinto- ja toimintakursseja eri-ikäisille kuntalaisille. Jotta myös työssäkäyvät pystyvät ottamaan osaa kansalaisopiston tarjontaan, osa kursseista on järjestetty iltaisin ja viikonloppuisin sekä osin myös kesäajalle. Kursseja järjestetään myös sivukylillä, jottei asuinpaikka vaikuttaisi ihmisten mahdollisuuteen käyttää kansalaisopiston tarjontaa hyväkseen.

Toimintaympäristöpalvelut on rakentanut, ylläpitänyt ja kehittänyt liikuntapaikkoja sekä pitää huolta kunnan infrastruktuurista niin, että kuntalaiset pääsevät mahdollisimman esteettömästi ja turvallisesti sekä kulkemaan että harrastamaan eri liikuntalajeja. Mahdollistamalla esimerkiksi monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja huolehtimalla kiinteistöistä toimintaympäristöpalvelut ovat tärkeä osa kunnan tekemää asukkaiden terveyttä edistävää työtä. Uusi kuntosali on valmistunut vuonna 2020, jossa on uudet ja monipuoliset kuntoiluvälineet ja lämpimät tilat ryhmäliikunnalle.

INDIKAATTORITIEOTIA

Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on Posion kunnassa kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2020 yli kuudella prosenttiyksiköllä. Osuus on kuitenkin laskenut hieman vuodesta 2018 vuoteen 2020. Posiolla oli joulukuussa 2020 205 työtöntä työnhakijaa, jolloin työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,8 %. Avoimien työpaikkojen määrä oli joulukuussa 2020 15 kpl, kun vuotta aikaisemmin avoimia työpaikkoja oli puolestaan 12 kpl. Vuoden 2019 joulukuussa työttömänä oli 204 henkilöä ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,1 %. Posion työttömyysluvut ovat verrattain korkeat. Työllisten osuus väestöstä oli Posiolla vuonna 2019 31 %, joka on pienempi kuin verrokkikunnissa- ja alueilla. Taivassalossa työllisten osuus väestöstä oli vuonna 2019 34,4 % ja Kuusamossa 38,7 %, koko maan vastaavan osuuden ollessa 43 %.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita 25–64-vuotiaita oli Posiolla vuonna 2020 0,6 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on laskenut viimeisten viiden vuoden aikana ja muutos vuodesta 2018 vuoteen 2020 oli 0,8 prosenttiyksikköä. Luku on matalampi kuin verrokkikunnissa (lukuun ottamatta Sallaa, jossa vastaava prosenttiosuus on 0,4), Itä-Lapin seutukunnassa ja koko maassa keskimäärin.

Työkyvyttömyyseläkettä saavia työikäisiä oli vuonna 2020 enemmän kuin koko maassa: 15,5 % vastaavan ikäisestä väestöstä, koko maan vastaavan luvun ollessa 6,5 %. Osuus on kuitenkin Posiolla pienentynyt 1,1 prosenttiyksiköllä vuoden aikana ja on samalla tasolla kuin vuonna 2018. Posion luku on edelleen korkea verrattuna verrokkikuntiin ja -alueisiin.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on Posiolla laskenut vuodesta 2019 vuoteen 2020. Vuonna 2020 mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneita oli 25–64 vuotiaita/1000 vastaavan ikäistä kohden 28 % ja vastaava luku oli vuonna 2019 33,1 %. Vuonna 2018 luku oli puolestaan lähellä vuoden 2020 lukua (29,1 %). Posion luku on vuoden 2020 osalta matalampi kuin verrokkikunnissa, mutta korkeampi kuin saman kokoluokan kunnissa sekä koko maan keskiarvoon verrattuna.

Työkyvyttömyyseläkettä saavia työikäisiä oli vuonna 2020 enemmän kuin koko maassa: 15,5 % vastaavan ikäisestä väestöstä, koko maan vastaavan luvun ollessa 6,5 %. Osuus on kuitenkin Posiolla pienentynyt 1,1

prosenttiyksiköllä vuoden aikana ja on samalla tasolla kuin vuonna 2018. Posion luku on edelleen korkea verrattuna verrokkikuntiin ja -alueisiin.

Vammojen ja myrkytysten takia sairaalassa hoidettujen potilaiden suhteellinen osuus on kasvanut Posiolla vuodesta 2019 vuoteen 2020, ja osuus on kasvava myös vuoden 2018 lukuun verrattuna. Vammojen ja myrkytysten takia sairaalassa hoidettuja potilaita on Posiolla myös verrokkikuntiin ja koko maan keskiarvoon nähden suhteellisen paljon, joskin vuonna 2019 Posion luku on ollut verrokkikuntien alhaisin.

3.1.5 Ikääntyneet

PALVELUT

Ikäihmisten hyvinvoinnin parantamiseksi on viime vuosikymmenenä panostettu paljon. Painotus on pikkuhiljaa siirtynyt korjaavasta työstä ennalta ehkäisyyn. Esimerkiksi liikuntaryhmien toiminta sekä kuntouttavan päivätoiminnan ryhmät ennalta ehkäisevät sairauksia ja auttavat pitämään mielen virkeänä. Paljon on tehty ikäihmisten kotona asumisen tukemiseksi. Kotihoidon palveluja tarjotaan taajama-alueella sekä sivukylille klo 7–21 kaikkina viikonpäivinä. Jotta ikäihmiset voivat asua kodeissaan myös sivukylillä, tulee huolehtia myös niiden infrastruktuurista sekä asioimiskyydeistä. Omaishoidontukimäärärahoja on nostettu tuntuvasti vuonna 2017. Sivukylillä muun muassa seurakunta, erilaiset järjestöt sekä kansalaisopisto järjestävät erilaista toimintaa sekä kursseja mihin myös ikäihmisillä on mahdollisuus osallistua.

Tällä hetkellä terveydenhoitajilla on Posiolla puhelinaika ma-pe klo 8.00–9.00., joka on tarkoitettu kaikille kuntalaisilla, ei vain ikäihmisille. Lisäksi on tarjolla muistihoitajan palveluja kahtena päivänä viikossa. (korona-aikana tämä on toteutunut vain osittain). Muistihoitaja ja palveluohjaaja auttavat muistihäiriöihin sairastuneita ylläpitämään toimintakykyä ja elämänlaatua, sekä tukee heidän kotona asumista. Palveluohjaaja tekee muistisairaana luo kotikäynnin muistipolun mukaisesti 4–5 kuukauden kuluttua hänen saatuaan diagnoosin (toiminta alkanut vuoden 2021 alussa).

Yli 70-vuotiaat ajokortin uusijat käyvät laajennetussa terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla ennen lääkäriä käyntiä. Myös omaishoitajille tarjotaan terveystarkastuksia. Sairaanhoidajan vastaanotolla on myös aloitettu pitkäaikaissairauksien tarkastukset ja kontrollit.

Ennakoiva kotikäynti tarjotaan Posiolla asuville, kuluvaan vuoden aikana 80- vuotta täyttävälle henkilöille, jotka eivät ole vielä säännöllisten palveluiden piirissä. Ennakoivat käynnit ovat lakisääteisiä ja tarkoitettu kotona asuville ikäihmisille. Kotikäynnin tavoitteena on tukea ikäihmisiä säilyttämään toimintakykynsä mahdollisimman pitkään ja tarjota heille tietoa saatavilla olevista palveluista. Kotikäyntejä tekevät palveluohjaaja ja geronomi. Palveluohjaaja ja geronomi toimivat myös tarvittaessa sellaisen kotona asuvan ikääntyneen henkilön vastuuhenkilönä, joka ei vielä ole muiden palveluiden piirissä. Kotikäynti on asiakkaalle aina vapaaehtoinen ja maksuton. Palveluohjaaja tai geronomi on yhteydessä asiakkaaseen ennen kotikäyntiä. 80-vuotias voi myös itse olla yhteydessä palveluohjaajaan tai geronomiin ja pyytää ennakoivaa kotikäyntiä (toiminta on alkanut syyskuussa 2021).

Posion kansalaisopiston sosiaalisen tuottavuuden hyödyt näkyvät myös ikäihmisten hyvinvoinnin, sosiaalisen pääoman ja jaksamisen lisääntymisenä. Lisäksi tietty säännönmukaisuus, virikkeet ja yhteisöllisyys estävät syrjäytymistä ja parantavat elämänlaatua. Kansalaisopisto tarjoaa ikäihmisille mm. liikunta-, kädentaito-, tietotekniikka- ja kielikursseja.

Kirjasto tekee yhteistyötä kuntouttavan päivätoiminnan ohjaajan kanssa; yhteisölainakortilla ikäihmiset pääsevät osallisiksi kirjastopalveluista. Kirjaston digitutor-toiminta palvelee erityisesti ikäihmisiä. Kulttuuritoimi yhdessä kolmannen sektorin kanssa vie teatteri-, musiikki-, runo- ym. taidetapahtumia palvelukeskukseen sekä hoivakoteihin, jotta myös ikääntyvillä olisi mahdollisuus kokea monipuolisia kulttuurielämyksiä.

Toimintaympäristöpalvelut antavat neuvontaa ja asiantuntijapalveluja muutostorjauksista ikäihmisten asuntoihin, jotta heillä olisi mahdollisuus asua kotona pidempään. Myös esimerkiksi katujen ja rakennusten suunnittelulla, piha-alueiden valaistuksella sekä talvella katujen ja teiden kunnossapidolla mm. hiekoittamisella ja auraamisella lisätään terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Kunta osallistuu yksityistienpitoon avustamalla tienpitoa pitäen haja-asutus alueiden kylät ja ikäihmisten talot mahdollisuuksien mukaan asuttuna mahdollisimman pitkään. Rakennusvalvonnan kautta annetaan neuvontaa ja asiantuntijapalveluja muutostorjauksista ikäihmisten asuntoihin, jotta heillä olisi mahdollisuus asua kotona pidempään. Ikäihmisten talot pidetään mahdollisuuksien mukaan asuttuna mahdollisimman pitkään. Ikäihmisille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asiantuntijapalvelun piiriin (yhdistykset ja ARA).

INDIKAATTORITIEtoa

Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä on Posiolla kasvussa. Osuus on kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2020 1,7 prosenttiyksikköä ja kasvua vuodesta 2018 on hieman yli 2 prosenttiyksikköä. Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on vertailukuntiin ja -alueisiin nähden keskitasoa. Koko maan keskiarvo on huomattavasti korkeampi: 46,2 % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Säännöllisesti kotihoidon piirissä oli vuonna 2018 20,1 % 75 vuotta täyttäneistä posiolaisista ja osuus on lähes sama vuonna 2016 (20 %). Osuus oli vuonna 2017 elellä mainittuja vuosia reilut pari prosenttiyksikköä korkeampi. Osuudet ovat Posion osalta suuremmat kuin verrokkikunnissa ja -alueilla. Koko maan vastaava luku on kotihoidon osalta 11 % ja Itä-Lapin seutukunnassa 14,3 %.

Omaishoitotosopimuksia on tällä hetkellä Posiolla 79 kappaletta. Pääsääntöisesti omaishoitajat ovat ikäihmisiä hoitavia lapsia tai puolisoita. Mukana on myös kolme lapsiperheen omaishoitotosopimusta sekä neljä kehitysvammaista koskevaa omaishoitotosopimusta, ja hoitajana toimii yleensä ikääntynyt vanhempi.

65 vuotta täyttäneiden lonkkamurtumapotilaiden osuus on Posiolla hienoisessa laskussa. Osuus on laskenut vuodesta 2018 vuoteen 2020 0,3 prosenttiyksikköä ja on vertailukuntiin ja -alueisiin nähden hieman keskimääräistä alhaisempi. 65 vuotta täyttäneiden lonkkamurtumia saaneiden henkilöiden osuudet vaihtelevat kunnittain ja alueittain vähän.

Kaato- ja putoamisiin liittyvien 65 vuotta täyttäneiden hoitojaksojen suhteellinen osuus on Posiolla kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2020. Verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden Posion osuus on keskitasoa: Kuusamossa, koko maassa ja saman kokoluokan kunnissa osuus on Posion osuutta pienempi, kun taas Taivassalossa, Ranualla, Sallassa sekä Itä-Lapin seutukunnassa keskimäärin osuus on korkeampi.

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden suhteellinen osuus on Posiolla laskenut hieman vuodesta 2019 vuoteen 2020 ja se on verrokkikuntiin ja -alueisiin nähden keskitasoa.

3.2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Laajan hyvinvointisuunnitelman 2017–2021 toteutuminen ikäryhmittäin on esitelty taulukoissa 4–6. Osa toimenpiteistä jäi koronapandemian vuoksi toteuttamatta, sillä tapahtumia ja toimintoja ei ollut mahdollista järjestää.

Taulukko 4. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT/ TOTEUTUMINEN	TOTEUTUNEET TOIMENPITEET
Jokaisella lapsella on vähintään yksi harrastus	-Kartoitetaan lasten kiinnostus harrastuksiin (kyselyt koululla)	-Koulu ja nuorisotila Apaja	-Toteutettu kaksi kyselyä liittyen ”Harrastusten Suomen malliin”	-Nuorisotoimi on toteuttanut kyselyt peruskoululaisille
	-Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen	-Järjestöt, seurakunta ja kunta	-Käynnistetyt harrastustoiminnot: Keväällä 2021 aloitti neljä 4H-kerhoa. Runsaan tarjonnan vuoksi kerhotoiminta kutistui kahteen kerhoon kevään aikana	-”Harrastustoiminnan Suomen mallissa” toteutettu kattava kattaus eri kerhoja, keväällä 2021, toiminta jatkuu syksyllä 2021 ja rahoitus on olemassa lukuvuodelle 2021-2022 -Kansalaisopisto on mukana ”Harrastustoiminnan Suomen mallissa” kahdella kurssilla -4H ei päässyt mukaan ”Harrastusten Suomen mallin”-kerhotoimintaan pilottivaiheessa. Syksyllä 2021 HSM-kerhoksi tarjottu 4 aihe/ikäryhmää, hyväksytty ja käynnistetään yksi (1-2lk kerho) -Seurakunnalla viikottain kerhoja 3-5 -vuotiaille, eskareille ja parkkikerho tiistai-aamuisin sekä syksystä lähtien myös tiistai-iltaisin sekä kokkikerho keskiviikkoisin.
	-Käynnistetään uusia harrastusmahdollisuuksia	-Kunta, järjestöt ja seurakunta	-Käynnistetyt harrastustoiminnot	-Kerhotoiminta ajoitettu koulupäivän yhteyteen -Lisäksi urheiluseura Posion Pyrintö on palkannut vuoden 2021 alusta 50% seurakehittäjän, jonka myötä myös urheiluseuran toiminta on laajentunut ja lisääntynyt) -4H-kerhot ovat toimineet vuosia heti koulupäivän jälkeen -Haasteena lasten ja nuorten sitoutuminen harrastustoimintaan -Seurakunnalla uusi harrastusmahdollisuus iltaparkki, jossa touhutaan myös ulkona.
Nuorten syrjäytymisen ehkäisy	-Opinto-ohjaus peruskoulussa ja lukiossa, yhteistyö etsivän nuorisotyön-tekijän kanssa. Jokaiselle tulee löytyä paikka opintojen jälkeen	-Koulu ja etsivä nuorisotyö	-Kuinka moni saa opiskelupaikan →vuonna 2021 kaikki opiskelijat saaneet opiskelupaikan	-4H tukee nuorten ammatinvalintaa, tarjoamalla peruskoululle yritys-/oppilaitosvierailuja metsäalan yrityksiin/oppilaitoksiin. Vuonna 2020 ei toteutunut Koronan vuoksi, toteutetaan 2021
	-Järjestetään kohdennettuja teematahtumia nuorille: esim. uimahallireissut, ratsastustallireissut, peliviikonloput, laskettelureissut ja pelireissut	-Kunta, järjestöt ja seurakunta	-Toteutetut teematahtumat: -Nuorille tarjottu leiritoimintaa luonnossa/oman kunnan alueella sekä retkiä (Apaja ja 4H) -Retkiä toteutettu 2019-2020 (juuri ennen koronaa). Nuoriso-tilat toiminnassa	-Retkiä vuonna 2019 uimahalliin, ratsastustallille ja peliviikonloppu Apajassa. Vuoden 2020 maaliskuusta lähtien ei yhtään järjestettyä retkeä -Korona rajoitti retkien toteuttamisen nuorisotilatoiminta Apajassa kevästä 2020 alkaen. Tarjotuille luontoleireille ei ollut osallistujia -Pienempien lasten päiväleiritoimintaa totetui 1vk vuosina 2019 ja 2020 (4H) -Seurakunnalla vuosittain rippileiri. Syksyllä ollut pizzailta kesällä konfirmoiduille. Nuorten retkiä ei ole tehty koronan vuoksi

	-Vanhemmuuden tuki jatko-opintoihin hakeutumisen varmistamiseksi: vanhempainillat, koti-koulu -yhteistyö	-Koulu: Opinto-ohjaaja, koulukuraattori, ryhmäohjaaja, terveydenhoitaja, vanhemmat	-Yhteishaku-vanhempainilta keväisin sekä jokaisen huoltajan kontaktointi vähintään kerran yhteishakua tehtäessä	-Vanhempainilta ja vanhempien kontaktointi toteutunut vuonna 2021.
Ennalta ehkäisevä perhetyö	-Olemassa olevien toimintamuotojen esille tuominen ja kehittäminen, esim. matalan kynnyksen apua kotiin kun vauva syntynyt, kylämuummu/-vaaritoiminta, lapsiperheiden kotipalvelu/lastenhoitoapu	-Kunta, järjestöt ja seurakunta	-Lapsiperheiden kotipalvelua on annettu kaikille palvelua pyytäneille (2021). Lisäksi valmisteilla on kirjallinen ohje/toimintamalli lapsiperheiden kotipalvelusta ja perhetyöstä Posiolle	-Koululla ja päiväkodissa oli lukumummo-toimintaa ennen koronapandemiaa -Koulumummo ja -vaari ovat vierailleet koululla syksyllä 2021
	-Hyvinvointia edistävien toimintojen koonti ja markkinointi	-Perhekeskus (kunta, coronaria ryhmittymä, järjestöt)	-Toteutunut/ ei toteutunut: -Kehittämistyö käynnissä yhteistyössä sote-hankkeen kanssa, toimintakäsikirja hyväksytty, sähköisen perhekeskuksen palvelu ehdotelma tehty	-Sähköinen perhekeskus on ”työnalla”; perhekeskuskäsikirja hyväksytty, sähköisen perhekeskuksen ehdotus luonnoksena
	-Perheneuvolan roolin kehittäminen	-Kunta, neuvola	-Palautekysely asiakkaille -Palautekysely tehdään keväisin ja syksyisin (olemassa oleva toiminta) -henkilöstölle täydennyskoulutusta parisuhdeteemaan liittyen	-Perheneuvolan roolin kehittäminen käynnissä: toimintamallien ja työmenetelmien päivittäminen -Suoritettu koulutus: Solmuja parisuhteessa parineuvonta
	-Yhdistysten aktivointi ja haastaminen mukaan (esim. kalastus-, metsästys ym. seurat)	-Yhdistykset	-Toteutunut/ ei-toteutunut: -Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa yhdistyksiä mukana. -Järjestötapaamiset eivät toteutuneet suunnitelman mukaisesti koronatilanteen vuoksi	-Tavoitteenä syyskauden 2020 aikana järjestää järjestötapaaminen koronatilanteen huomioon ottaen Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen, Koillisen kumppaneiden ja High Five hankkeen kanssa, vallitsevan koronatilanteen vuoksi yhdistystapaaminen ei toteutunut
	-10-polku -toiminnan kehittäminen	-Kunta ja järjestöt	Toteutuneet tapahtumat: -Päiväkodilla toteutui, ei osallistujia. LaNu työryhmässä sovittu, että 10-polku jää ”lepäämään” -Toteutui 4H, vuonna 2014 syntyneille syksyllä 2020	-10-polku luento tulossa syksyn aikana; aiheena uhmaikäinen lapsi -10-polku toiminta laitettu toistaiseksi tauolle vähäisen osallistujamäärän vuoksi -Seurakunta toteutti 10-polku -tapahtuman 2020 Lasten kauneimpien joululaulujen yhteydessä, sama toteutuu myös vuonna 2021.
Päihteettömyyden edistäminen kunnassa *Posion peruskoulu ja lukio ovat savuttomia ja päihteettömiä alueita *Kunta ja sote-työpaikat ovat savuttomia ja päihteettömiä	-Ehkäisevä päihdetyö: vaikutetaan päihteitä koskevaan tietoon, asenteisiin ja oikeuksiin-> lisätään ohjausta ja neuvontaa, tietoiskuja, teemaviikko päihteisiin liittyen -Kohderyhminä eri-ikäiset kuntalaiset -Koulu tekee yhteistyötä Raide Ry:n kanssa	-Perhe-neuvola ja mielenterveys-toimisto, kunta ja kouluterveydenhuolto, järjestöt -Perheneuvola ja mielenterveystoimisto, -Posion kunnan lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelma	-Laaja terveystarkastus 8-luokkalaisille, AUDIT, päihteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi: toteutunut -Koululla toteutuneet päihteisiin liittyvät tapahtumat yhteistyössä Raide ry:n kanssa / vuosi -Päihde -indikaattorit	-Raide ry järjesti etäluennot oppilaille keväällä 2021 -Laajat terveystarkastukset ovat toteutuneet -Mielenterveys- ja perheneuvolasta jalkauduttu Apajaan nuorten keskuuteen syksyllä 2021

Taulukko 5. Työikäisten hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT	TOTEUTUNEET TOIMENPITEET
Lisätään opiskelumahdollisuuksia Posiolle	-Etäopiskelu-mahdollisuuksien parantaminen (mm. valokuitu, yhteydet)	-Toimintaympäristö-palvelut ja elinkeinopalvelut -Etelä-Posiolla Livonet osk saanut positiivisen rahoituspäätöksen valokuituverkon rakentamisesta, toteutus 2022 -Koulun ja kirjaston tilojen ja välineiden hyödyntäminen	-Toteutuneet koulutukset/ osallistujamäärät -Rakennetut, toimivat yhteydet; toteutuu etelä-Posiolla, yritystoimintaan -Kunnan tarjoamat välineet, tila omatoimiselle opiskelulle	-Kalatalouden perustutkinto alkanut vuonna 2020 -Hoiva-avustaja koulutus olisi käynnistynyt, ei saatu riittävästi avustajia - Kunnan tarjoamat välineet → koulun ICT-välineita ja tiloja kehitetään ja investoidaan niin, että niitä on myös muiden kunnan tahojen mahdollista hyödyntää -Digitutor- toiminnan suunnittelu käynnistynyt syksyllä 2020 -Kirjaston digitutor-hankeeseen sisältyy mm. tablet-laitteiden hankinta kirjastoon asiakas- ja opastuskäyttöön -Digipalveluihin liittyvä hanke käynnistynyt
	-Oppisopimus-koulutukset (mm. työntekijöiden osaamistarve kasvussa, osaajien rekrytointi haasteellista) ja niistä tiedottaminen	-Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet koulutukset: - varhaiskasvatuksessa 2 valmistunutta työntekijää -EA:oppisopimus-koulutukseen lähti 3 laitoshuoltaja-opiskelijaa alkuvuodesta 2020 -Laitoshuoltaja-tutkinnon on suorittanut 2 (heinä2021) ja molemmat siirtyivät ulkoistuksen myötä compass groupille 2020	-Oppisopimuskoulutusta hyödynnetään, käynnissä oleva toiminta
	-Opiskelun taloudellisesta tuesta tiedottaminen	-TE-toimisto, työllisyys-koordinaattori	-Toteutuneet tiedotteet, tilaisuudet	-Ei aktiivisesti käynnissä
	-TE-toimiston ammatinvalinnan ohjausta myös Posiolle, esim. 1xkk	-TE-toimisto ja työllisyyskoordinaattori	-Toteutuneet ammatinvalinnan ohjaukset;ohjaus,hlö/ vuosi	
	-Kansalaisopiston opintojen hyödynnettävyys opintojen tunnistamisen/ tunnustamisen kautta	-Kansalaisopiston rehtori	-Opintopisteelliset kurssit kpl / vuosi	- Posio oli mukana ”Osaamisperusteisuus vapaassa sivistystyössä” -koulutuksissa. - Kansalaisopiston kurssikuvaukset kuvattu osaamisperusteisesti. -Työ opintopisteytyksen ja arviointikriteerien osalta jatkuu lukuvuodelle 21–22
Tuetaan yrittäjyyden aloittamista	-Matalan kynnyksen yritysneuvonta- ja konsultointi omassa kunnassa yritystoimintaa suunnitteleville, toimiville yrittäjille ja yritysosto-tapauksissa	-Elinkeinopalvelut	-Toteutuneet neuvonnat ja konsultoinnit / kpl/ vuosi	
	-”Yritystietoutta” -valmennus yhteistyössä kansalaisopiston kanssa	-Kansalaisopisto ja elinkeinopalvelut	-Ryhmät/ 1 kpl/ vuosi, osallistujamäärä 4–9 hlö määrä /vuosi	-”Yrittäjätietoutta” -kurssi syksyllä 2019. Osallistujia kuusi. -”Yrittäjätietoutta” -kuseja ei ole pidetty vuosina 2020 ja 2021

	tavoitteena 1 ryhmä / vuosi.			
	-Kevytyrittäjä-valmennus aktiivisesta itsensä työllistämistä kiinnostuneille TE-palveluiden kanssa. Yksi ryhmä / vuosi	-Kansalaisopisto ja elinkeinopalvelut	-Ryhmät 1 kpl / vuosi, osallistujamäärä 5–6 hlö määrä /vuosi	
	-Aktiivinen tiedotus yrittäjyyks-mahdollisuuksista Posiolla.	-Elinkeinopalvelut	-Tiedotteet ja tilaisuudet / 1 kpl/ vuosi, 6–8 osallistujamäärä	
Työntekijöiden työura jatkuu eläkeikään saakka, työturvallisuutta ja tapaturmien sekä työperäisten sairauksien ennalta-ehkäisemisen toimenpiteillä	-Työmenetelmien kehittäminen (erityisesti pienten yritysten ja yksin työskentelevien)	-Työsuojelu, työterveyshuolto ja elinkeinotoimi	-Toteutuneet työterveyshuollon työpaikkakäynnit ja terveystarkastukset, työsuojelutoimikuntiin osallistuminen -Eläkekustannusten kehitys -Työtapaturmien määrä eri toimialoilla	
	-Huolehditaan työturvallisuudesta (koulutus)	-Matkailuyhdistys järjestää tai koordinoi erilaisia koulutuksia yrittäjille mm. turvallisuus, työsuojelu (Kansalaisopisto)	-Toteutuneet koulutukset kpl osallistujamäärä hlö	-Tulityökorttikoulutus syksyllä 2019. Osallistujia 18 -Tulityökurssi oli tammikuussa 2021. Osallistujia 11
	-Toimivat työterveyspalvelut, matalan kynnyksen palvelut	-Coronaria, työterveys	-Asiakaspalautteet -Toteutuneet työterveyshuollon työpaikkakäynnit ja terveystarkastukset, työsuojelutoimikuntiin osallistuminen	
	-Henkiseen jaksamiseen kiinnitetään enemmän huomiota (puheeksi ottaminen, yhteinen keskustelu, vuorovaikutus-taidot, esimies ja alaistaidot, restoratiivinen ote)	-Esimiehet, henkilöstövastaavat, työterveys, mielenterveyspalvelut	-Kaikille suunnattu koulutus/ info varhaisesta puuttumisesta/ puheeksi ottamisesta, työhyvinvointikyselyt -vk 45 puheeksiottamisen työkalut	-Jaksamisen haasteisiin MTT vastaa, eli on käynnissä -Kuntoutusjaksoille ohjataan -Työyhteisöselvittelyjä toteutetaan -”Pulse” -kyselyjä toteutetaan -Tarjotaan asiantuntija-apua
Työikäisten työ- ja toimintakyky säilyy läpi työuran	-Yksin työskentelevien (esim. lomittajat, yrittäjät) työhyvinvoinnin tukeminen, keskustelufoorumi → noin kerran kk - kokoontuminen työhyvinvointia tukevan teeman äärelle (voi nousta esim. koulutustarpeet, työnohjaustarpeet)	-Työterveyspalvelut	-Toteutuneet tilaisuudet ja osallistujat	
	-Liikunnan ohjausta lisätään työikäisille, uusia ideoita liikunnan ohjaukseen (tulossa kuntosali), ohjaustilaisuudet	-Liikuntapalvelut	-Toteutuneet ohjaustilaisuudet kpl – osallistuja ja kävijämäärä hlö /tilaisuus tai tapahtuma	-”Posio liikkuu” -kampanja on käynnissä -Posio liikkuu pinnistelyhaaste käynnissä (molemmat toteutuneet) -Posion kansalaisopiston liikuntaryhmät (92 kpl/vuonna 2021)
	-Pidetään liikuntapaikat kunnossa	-Toimintaympäristöpalvelut	-Palautteet -Liikuntapaikkojen kunnostukseen ja	-Uusi kuntosali avattiin kesäkuussa 2020

			ylläpitämiseen varatun määrärahan kehitys ja toteutuminen	-Liikuntapaikkakatselmus on toteutettu syyskuussa 2020 -> tehdään korjaus ja kunnossapito suunnitelma ja aikataulua - ”Posio liikkuu”-hyvinvointikampanja jatkuu, uusia tapahtumia ja toimintoja vuosittain
	-Lisätään ravinto-tietoutta (ohjaus ja neuvonta: esim. työpäivän aikainen ruokailu/ ravitsemus-terapeutin ohjaus, kokkikoulut: nuoret, yksinasuvat, opiskelevat, työssäkäyvät, perheet, miehet ym.	-Terveystieteiden, työterveyshoitaja, järjestöt (esim. martat järjestää)	-Toteutuneet tilaisuudet	- Syksyllä 2020 kokkikoulujen järjestäminen asuntolan nuorille, yksin asuville -Yhteistyössä marttojen kanssa Poijussa on toteutettu ruoanvalmistus opastusta -Hyvän mielen paikassa osana starttikurssia ravinto-ohjausta yhteistyössä Marttojen kanssa -4H järjestää kokkikerhoja nuorille -”Safka-sankarit”, 4h:n järjestämä lapsille -Etsivä nuorisotyöntekijä valmistaa ruokaa yhdessä nuorten kanssa -Seurankunta järjestää kokkikerhoa 3–5 luokkalaisille -Ravitsemusterapeutin palveluita mahdollisuus käyttää etänä, palvelu on käytössä -Ravitsemus on keskeinen osa perhetyössä perheen arjen tukemisessa
Mielen hyvinvointi paranee	-Terveelliset työolosuhteet (ei kiusata työpaikalla, työyhteisön toiminta, onko työyhteisöä?), puheeksi ottamisen taitojen edistäminen , keskustelufooromit	-Esimiehet, työterveyshuolto ja työsuojelutoimikunnat ja ammattijärjestöt	-Toteutuneet hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvät tilaisuudet kpl -Osallistuneet/ hlömäärä	
	-Nukutaan riittävästi → ”unen merkitys työikäisen jaksamiseen ja terveyteen” -luento	-Työterveyshuolto, kansalaisopisto, terveydenhoitaja	-Toteutuneet tilaisuudet kpl. -Toteutuneet luennot -Osallistuneet/ hlö määrä	
	-Masennuksen hoitaminen: mitä alakuloisuuden taustalla oikeasti on? → matalan kynnyksen palvelut, varhainen tuki ja apu (keskusteluapu), varhainen tunnistaminen, riskitilanteiden ja henkilöiden tunnistaminen	-MTT, terveyspalvelut	-Toteutuneet matalan kynnyksen palvelut -Varhaisen tunnistamisen välineet	
	-Info sähköisistä mielenterveyspalveluista (kootaan tiedot tahoista, jotka tarjoavat mm. sähköisesti keskusteluapua, ”oma-apu” kanavat kootaan ja tiedotetaan kuntalaisille	-MTT, terveyspalvelut -ict-resurssi ja tuki	-Toteutettu sähköinen palvelutarjotin	

	-Virtupisteen käytön opastaminen ja tehostaminen	-Kirjasto	-Kävijämäärä	-Käyttömäärät v. 2018: tilavarauksia 150, internet-käyttöä 1554 istuntoa v. 2019: tilavarauksia 110, internet-käyttöä 3561 istuntoa v. 2020: tilavarauksia 100, internet-käyttöä 3384 istuntoa -Lapin PosKen kanssa tehty keväällä 2021 suunnitelma Virtu-pisteen markkinointikampanjasta kuntalaisille -Kirjastovirkailija digitutor nimetty Virtu-pisteen yhteyshenkilöksi (kevät 2021)
	-Sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistavien toimintojen kehittäminen (porinapiirit myös työikäisille, ovet auki naapurille, jalkaudutaan sivukylille)	-Kansalaisopisto Kylien ”aktiiviset toimijat”	-Toteutuneet porinapiirit -Osallistujamäärät	-Ei toteutunut -”Elävä Posio” -tapahtumissa jalkauduttu sivukylille vuonna 2021
Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen	-Riskitilanteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen	-Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	-Asiakasmäärän kehitys mielenterveys- ja päihdepalveluissa -Työterveyshuollossa ja vastaanotoilla tunnistetut riskiasiakkaat	-Mielenterveys- ja perheneuvolan asiakasmäärät ovat olleet kasvussa. Toukokuun laskenta: 2021/86 asiakkuutta, 2020/71 ja 2019/65. Marraskuun laskenta; 2020/95 ja 2019/49. Marraskuun 2021 laskenta vielä kesken
	-Nopean, riittävän ja asiantuntevan avun tarjoaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja -kriiseissä -> -matalan kynnyksen palvelut -riittävä asiantuntija-apu	-Mielenterveys- ja perheneuvola, työterveyshuolto	-AUDIT, BDI, päihhteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi	-Mielenterveys- ja perheneuvolasta on saanut ajan ensikontaktiin samalle viikolle, usein jo yhteydenottopäivälle tai seuraavalle päivälle

Taulukko 6. Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET JA VASTUUTAHO	RESURSSIT	ARVIOINTIMITTARIT	TOTEUTUNEET TOIMENPITEET
Arjen turvallisuus	-Ikäihmisten terveystarkastukset 65-68-vuodesta alkaen. Löydetään avun tarvitsijat (etsivän työn ja varhaisen tunnistamisen toimintakulttuuri). Coronaria, kunta ja kuntalaiset	-Kunta, Coronaria, kuntalaiset	-Kävijät vs. asiakasmäärä -suunnitelmassa syksy 2020->siirtynyt koronatilanteen ja vuodelle 2021 koronarokotusten vuoksi. Tavoitteena käynnistää tarkastukset loppusyksystä vuonna 2021	- 65-vuotiaiden terveystapaamiset siirtyivät korona vuoksi kesältä 2020 syksylle, tavoite toteuttaa loppuvuodesta 2020: Toteutui, noin 30 henkilöä 90 kutsutusta kävi terveystarkastuksessa
	-Ennakoivat kotikäynnit	-Kunta, Coronaria	-Kävijät vs. asiakasmäärä -Käynnistynyt; toteutettu palveluohjaajan ja kotihoiton toimesta ikäihmisille, joilla ei ole palveluja käytössä tai eivät ole niiden piirissä. Jatkossa kotihoiton geronomi ja palveluohjaaja tekee ennakoivat kotikäynnit	-Ennakoivat kotikäynnit aloitettu syksyllä 2021
	-Apuväline-arvioinnit ja -Hankinnat, kodin turvalaitteet (arviointi)	-Kunta, Coronaria, omaiset	-Toteutuneet asiakasmäärät	-Jatkuvaa terveydenhuollon toimintaa, apuvälinelainaamo
	-Luennot (kotitapaturmien ehkäisy, ensiaputaidot, teemaviikko) ja muu informaation jakaminen ikääntymiseen liittyen, kodin turvallisuus tsekkaukset	-Kunta, Coronaria, yhdistykset	-Osallistujien määrä	-Koronatilanteen vuoksi luentotilaisuuksia ja teemaviikkoja ei ole järjestetty. Etäluentojen määrä ei ole tiedossa.
	-Turvallisen ja ikäihmisen tarpeen mukaisen asumisen järjestäminen	-Kunta, Coronaria	-Asuntojonossa olevat asiakkaat, SAS	-Asuntojonossa on ollut keskimäärin 10–12 henkilöä. SAS työryhmä arvioi asumispalveluntarpeen. SAS työryhmä viikoittain
	-Palvelusetelin käyttöön ottaminen	-Yrittäjät, Coronaria, Kunta	-Käyttöön otettujen setelien määrä	-Käytössä 1.9.2020 alkaen
Seniори-neuvola	-Toimintamallin kehittäminen	-Coronaria, järjestöt	-Toiminnan aloittaminen	-Seniorineuvola toiminta ei ole käynnistynyt, 65 vuotta täyttäneiden terveystapaamiset ovat
	-Muistipotilaan polku	-Coronaria	-Osallistujamäärä	-Toiminta käynnissä, asiakasmäärää ei ole saatavilla
	-Mt- ja päihdetyö	-Nuorten ystävät	-Osallistujamäärä	
	-Yhteistyö järjestöjen kanssa (järjestöjen ”palvelut tunnetuksi, palvelutarjotin” ->lappilaiset.fi kirjautuminen)	-Kaikki hallinnonalat, järjestöt ja yhdistykset	-Toteutuneet yhteistyöt: käynnissä	-Käynnissä (käynnistetty hyte-kierroksella. -Yhdistysyhdyshenkilö valittu
	-Vertaisryhmä ja muu ryhmätoiminta	-Järjestöt, kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet yhteistyöt	
Mielen hyvinvointi	-Kuntalaiskahvila-toiminta, kerätään tietoa harrastustoiveista	-Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat/ kpl	-Toteutuneet, jatkuvat syksyllä 2020/keväällä 2021
	-Yhteistyö järjestöjen ja kylätoimikuntien kanssa	-Järjestöt, kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat/ kpl -Tapahtumakalenteri	Koronatilanteen vuoksi tapaamiset ja tilaisuudet eivät ole toteutuneet
	-Kansalaisopiston kurssit	-Kansalaisopisto	-Toteutuneiden kurssien määrä/ osallistujat kurssi	- n. 100 kpl ikäihmisille soveltuvaa kurssia. - lukuvuonna 19–20 yli 60-vuotiaita 289 kpl. -vuonna 2021 yli 60-vuotiaita 292 hlöä

	-Ikäihmisten osallisuuden lisääntyminen	-Kaikki hallinnonalat	-Toteutuneet tapahtumat, ensikertalaisten osallistujamäärät -Tapahtumakalenteri	-Tilastotietoa ei ole saatavilla
	-Riittävien kuljetuspalveluiden tarjoaminen	-Kunta, Coronaria	-Kuljetusten ja asiakkaiden määrä	Sosiaalihuolto- ja vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu toiminut hyvin. Määriä ei ole tiedossa.
	-”Kummimummu ja –pappa” toiminnan käynnistäminen: järjestöt, yhdistykset, varhaiskasvatus, koulu. -Keskustelu-kerhojen toteuttaminen: yhteistyön selvittäminen eri tahojen kanssa, toimintamallin laajentaminen	-Järjestöt, varhaiskasvatus ja koulu	-Toteutuneet vierailut -Keskustelukerhot / sivukylä ja keskusta,	-Koronatilanteen vuoksi koululla ja varhaiskasvatuksessa ulkopuolisten vierailut eivät ole toteutuneet
Kotona asumisen turvaaminen ja toimintakyvyn ylläpito	-Laadukas ja riittävä kotihoito	-Kunta, Coronaria	-Kotona asuvien ikäihmisten määrä % ikäryhmittäin	
	-Kotikuntoutuksen kehittäminen (omaehtoinen liikkuminen)	-Kunta, Coronaria	-Uudet toimintamallit	-Kotihoidolla aloittanut oma fysioterapeutti kotikuntoutuksiin 2021.
	-Omaishoidon kehittäminen	-Kunta, Coronaria, järjestöt	-Uudet toimintamallit	-Kiertävä perhehoitaja
	-Riittävän vuorotteluhoidon tarjoaminen	-Kunta, Coronaria	-Kaikki omaishoitajat saavat vapaansa -ei toteudu tarpeita vastaavasti. Liikkuva perhehoitaja –toimintamalli tukee omaishoitajien jaksamista	
	-Aktiivinen päivätoiminta	-Kunta, Coronaria, järjestöt	-Uusien ryhmien määrä	-Ryhmiä joka päivä vuonna 2021
	-Liikkumisen ja kimpapakyytien kehittäminen. Turvataan asiointimahdollisuus ja sosiaalinen kanssakäyminen	-Järjestöt, yhdistykset, kyläläiset, kunta, Coronaria	-Mahdolliset uudet kuljetusreitit /vuosi -Yhteistyössä järjestetyt kuljetukset kpl/kk /kylä -ei ole toteutunut	
Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäminen	-Riskitilanteiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen. -Järjestöjen toimijoiden ja omaisten ”huolen puheeksi ottamisen” -koulutus	-Kotihoito, terveydenhuollon ammattihenkilöt vastaanottotilanteessa, läheiset ja järjestöt -Nuorten ystävät, Coronaria, Kunta	-Toteutunut koulutus/ osallistujamäärä	-Huolen puheeksi ottaminen- koulutus järjestettiin sähköisenä koulutuksena päihdeviikon aikana.
	-Nopean, riittävän ja asiantuntevan avun tarjoaminen mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja -kriiseissä	-Coronaria	-AUDIT, BDI, päihteettömyys ja mielenterveyden hyvinvointi -Päihde-indikaattorit; - Alkoholia l/ asukas/ vuosi	

3.3 Keskeiset huomiot ja johtopäätökset

Kaikki ikäryhmät

- Eri-ikäisten posiolaisten hyvinvoinnin vahvuus on puhdas luonto ja sen tarjoamat mahdollisuudet ulkoiluun
- Asukkaiden määrä vähenee vuosittain ja vuoden 2020 lopussa asukasmäärä oli 3117. Vuoden 2030 väestöennusteen mukaan Posion asukasluku on 2512
- Posion huoltosuhdeluku on verrattain korkea ja se on kasvussa. Tämä selittyy ikäihmisten suhteellisen suurella osuudella. Lapsiperheiden määrä on laskussa (vuoden 2020 tilanne)
- Posiolla sairastetaan paljon. Posiolla on runsaasti muistisairauksia, mielenterveyssairauksia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja sepelvaltimotautia sairastavia
- Posion äänestysaktiivisuus on alhaisempi kuin vertailukunnissa ja keskimäärin koko maassa
- Äänestysaktiivisuus on laskussa ja posiolaisten luottamus poliittisiin päätöksentekijöihin on kuntalaiskyselyn mukaan huolestuttavan matala
- Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä on lähellä maan keskitasoa

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvuuksia ovat mm. turvallinen elinympäristö, puhdas luonto, harrastusmahdollisuudet ja hyvä koulu
- Yhteistyö varhaiskasvatuksen, koulun, sosiaalityön ja vapaa-aikatoimen välillä on tiivistä. Lapsille ja perheille järjestetään monipuolisesti toimintaa ja tapahtumia
- Terveydenedistämisen aktiivisuus on Posion peruskouluissa verrattain korkea
- Kiusaaminen on koulussa kasvava haaste
- Pitkittynyt koronatilanne näkyy lapsiperheiden jaksamisessa

Nuoret ja nuoret aikuiset

- Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin vahvuuksia ovat oman kunnan lukio ja hyvät harrastusmahdollisuudet
- Posiolaiset nuoret hakeutuvat ja pääsevät jatkokoulutukseen erittäin hyvin, osa nuorista kuitenkin jättää koulutuksen kesken tai ei saavu opiskelemaan ollenkaan
- Nuorisotyöttömyyttä on pyritty viime vuosina vähentämään erilaisilla työllistämistoimenpiteillä, kuten nuorten työpajatoiminnalla ja kuntouttavalla työtoiminnalla
- Nuorten työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on laskussa
- Korona-ajan koetaan vaikuttaneen heikentävästi nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointiin

Työikäiset

- Työikäisten hyvinvoinnin vahvuuksia ovat puhdas luonto ja sen tarjoamat virkistysmahdollisuudet, elinympäristön rauhallisuus, Posion kunnan tarjoamat hyvät peruspalvelut sekä monipuoliset liikuntamahdollisuudet
- Korona-aikana yksinäisyyden kokemus lisääntynyt
- Posion työttömyysluvut ovat verrattain korkeat
- Työkyvyttömyyseläkettä saavia on Posiolla verrattain paljon
- Kuntalaiskyselyn mukaan Posion työikäisillä on paljon pitkäaikaisia sairauksia

Ikäihmiset

- Ikäihmisten hyvinvoinnin vahvuuksia ovat: aktiivinen järjestötoiminta, hyvin saatavilla olevat liikunta- ja harrastusmahdollisuudet sekä kansalaisopiston toiminta
- Posion väestö on ikääntyvää, ikäihmisten suhteellinen osuus kasvaa vuosi vuodelta ja on vertailukuntiin ja -alueisiin nähden korkea
- Posiolla on suhteellisen paljon ikäihmisiä säännöllisen kotihoidon piirissä, suhteellinen osuus on kasvussa ja on korkeampi kuin vertailukunnissa ja -alueilla

- Posiolla on runsaasti muistisairauksia, mielenterveyssairauksia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia ja sepelvaltimosairauksia. Ikäihmisten suhteellisesti suuri määrä selittää osin Posion korkeita sairastavuuslukuja
- Taajama-alueen jalkakäytävien huono kunto ja talvikauden 2020–2021 kunnossapidon aikaisempaa heikompi taso on ollut riskitekijä rollaattorin tai muun liikkumisen apuvälineen käyttäjälle
- Useiden ikäihmisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunnetta haastaa yksinäisyys
- Digiosaamisen vahvistaminen ja hyvät nettiyhteydet ovat tärkeitä koko kunnanalueella → kaikilla mahdollisuus osallistua netin kautta tapahtumiin

3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2021–2025

4.2 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset, yhteys strategiaan

Hyvinvointisuunnitelma kytkeytyy Posion kunnan strategiaan (2018–2025), jonka painopistealueet tavoitteineen ovat:

Edistämme asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia

- Yhdessä tekemisen lisääminen
- Puhtaan elinympäristön turvaaminen
- Suunnitelmallinen terveyden edistäminen

Arvostamme luontoa

- Turvallisuuden edistäminen
- Hoidetun ympäristön pitäminen kauniina
- Ympäristön ja luonnon esiin nostaminen

Luomme mahdollisuuksia

- Työllisyyden edistäminen
- Yritystoiminnan kehittäminen
- Toimivat tietoliikenne- ja liikenneyhteydet

Kehitämme palveluita

- Digipalvelujen kehittäminen
- Koulujen säilyttäminen omassa kunnassa
- Eri ikäryhmien ja käyttäjäryhmien huomioiminen

Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on nostettu yhdeksi kuntastrategian painopistealueeksi, jonka lisäksi hyvinvointiin liittyvät asiat ovat olennainen osa myös muita strategian painopisteitä. Esimerkiksi turvallisuuden ja työllisyyden edistäminen sekä eri ikäryhmien ja käyttäjäryhmien huomioiminen liittyvät olennaisesti kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Kuntastrategian painopisteet ja tavoitteet luovat pohjan kunnan hyvinvointityön tavoitteille. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on määritelty ikäryhmittäin: lapset, nuoret ja lapsiperheet, työikäiset sekä ikäihmiset. Posion kunnan strategiaa ollaan päivittämässä uuden valtuustokauden alussa (vuodenvaihte 2021–2022) ja työskentelyssä tullaan hyödyntämään tätä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa ja siihen kerättyä aineistoa.

4.3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2021-2025

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Visio:

Posiolainen onnellinen lapsi kasvaa turvallisessa perheessä, aktiivisessa yhteisössä, yhteydessä luontoon. Posiolainen nuori on tulevaisuuteen orientoitunut, onnellinen ja aktiivinen.

Taulukko 7. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteet, toimenpiteet, toimijat ja verkostot sekä mittarit

TAVOITE	TOIMENPITEET	TOIMIJAT JA VERKOSTOT	MITTARIT
Varhainen välittäminen vahvistuu	-Luodaan toimintamalli, miten huomattuihin epäkohtiin puututaan. -Järjestetään yhteinen koulutus/tapaaminen välittämisen tapoihin kaikille toimijoille	-Kunnalliset toimijat, sote-toimijat ja yhdistykset	- Toimintamalli tehty ja saatettu toimijoiden tietoon: toteutunut/ ei toteutunut - Kerätään palautetta ja kehittämisohjeita vuoden 2022 lopussa
Lapsille ja nuorille on tarjolla heidän hyvinvointiaan vahvistavaa toimintaa	-Lasten ja nuorten kokoontumispaikkojen kehittäminen: Kuunnellaan käyttäjäryhmiä ja kehitetään toimintaa heidän toiveiden mukaisesti -Sosiaali- ja perhetyön asiakasperheiden virkistys- ja harrastustoiminnan käynnistäminen: tavoitekyselyn avulla kartoitetaan asiakasperheiden toiveita osallistua virkistys- ja harrastustoimintaa	-Apaja, kirjasto, koulun harrastus-toiminta -Sosiaali- ja perhetyö, koulukuraattori	-Lasten ja nuorten kuulemisen toteutuminen: toteutunut/ ei toteutunut -Tulosten perusteella tehdyt toimenpiteet - Kyselyt toteutettu/ ei toteutettu - Kyselyjen pohjalta käynnistetyt konkreettiset toimenpiteet
Lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen	-Matalan kynnyksen lastenhoitopalvelun saaminen Posiolle	-Yrittäjät ja yhdistykset (toteuttajina), kunta ja muut toimijat (valmistelijoina)	- Toimintakentän ja -edellytysten kartoitus toteutettu/ ei toteutettu - Onko rahoitusmalli olemassa vuodelle 2023?

Työikäisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

VISIO: *Posiolainen sujuva arki mahdollistaa aktiivisuuden ja osallisuuden sekä omasta itsestä ja läheisistä välittämisen.*

Taulukko 8. Työikäisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteet, toimenpiteet, toimijat ja verkostot sekä mittarit

TAVOITE	TOIMENPITEET	TOIMIJAT JA VERKOSTOT	MITTARIT
Posiolaiset työikäiset ovat työ- ja toimintakykyisiä läpi työuran (terveelliset elintavat, ennalta ehkäisevät toimenpiteet)	-1 tunti viikossa liikuntaan työaikana -Tiedottaminen liikuntapaikoista ja ryhmätoiminnoista -Starttiryhvät, aikuisten "urheilukoulu, "ota itseäsi niskasta"-ryhmä, "pyöräilyreitit tutuksi"-ryhmä ja aikuisten suunnistuskoulu -Leikkimieliset kilpailut eri ryhmien välillä -Työmatkapyöräilyn tukeminen -”Terveellinen ruokailu”- luento, kokkikoulut ja terveelliseen ruokailuun liittyvät tapahtumat -Uneen liittyvä luento -Motivoidaan terveellisiä elintapoja tukevaan toimintaan ja tapahtumiin	-Julkiset ja yksityiset työnantajat sitoutuvat siihen, että työntekijät voivat käyttää 1 tunnin viikossa liikuntaan - Eri kanavien kautta tiedottaminen; Fb, www sivut, kuriiri, Koillissanomat, työterveyshuolto, yrittäjäjärjestö jne. -Kunnan liikunnanohjaaja, liikuntajärjestöt -Kunnan toimijat, järjestöt, päättäjät, työpaikat -Työnantajat -Ravitsemus-terapeutti (Coronaria) , kansalaisopisto, seurakunta, järjestöt -Coronaria, työterveyshuolto ja kansalaistilaisuus -Hyvinvointipassi eri toimintoihin osallistumisesta, osallistujien kesken arvotaan palkinto. Passiin kerätään vuosittain järjestettävä toiminta, määritellään minimimäärä, joka oikeuttaa arvontaan	-Toteutunut/ ei toteutunut -kysely työpaikoille (hyvinvointi-koordinaattori -Tiedotettu: kyllä/ei -Käytetyt tiedotuskanavat -Toiminta käynnistynyt: kyllä/ei -Toteutuneet kilpailut ja tapahtumat -Toteutunut: kyllä/ei -Toteutuneet luennot tai tapahtumat kpl. -Toteutunut: kyllä/ei, osallistujia hlöt -Arvontaan oikeutetut hyvinvointipassit/ kpl
Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyky mahdollistaa työelämään palaamisen, työelämään palaaminen tukee hyvinvointia	-Työttömien terveystapaamiset -Monipuolinen kuntouttava työtoiminta -Yhteistyö eri toimijoiden välillä työuralle palaamiseen, toimintaan sitoutuminen -Työelämävalmiuksien parantaminen	-Coronaria ryhmittymä -Te-palvelut -Työllistämistiimi -Työllisyys-koordinaattori -Kuntouttava työtoiminta -Sosiaalipalvelut -Järjestöt	-Toteutunut toiminta -Terveystapaamiset kpl

Posiolaisten työikäisten koulutus ja osaaminen vastaavat työelämän tarpeita ja luo mahdollisuuksia hyvinvointiin	-"Oppimiskeskuksessa" huomioidaan eri ikäiset oppijat ja opintopolut -Etäopiskelu-mahdollisuudet, työntekijän kannustaminen esim. työntajan toimenpiteet opintojen mahdollistamiseksi -Ammattitaitoa täydentävät koulutukset, pätevöittävät koulutukset -Kansalaisopiston kurssitoiminta, osaamisperusteisuuden hyödyntäminen, myös etäopiskelumahdollisuudet	-Koulutuspalvelut, oppimiskeskus -Elinkeinotiimi -Kansalaisopisto -TE-toimiston opinto-ohjaus -Työelämän edustajat	
---	--	---	--

Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

VISIO: *Posiolla ikäännyttään arvostettuna ja aktiivisena osana yhteisöä sekä turvallisesti omanlaista elämää eläen.*

Taulukko 9. Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden tavoitteet, toimenpiteet, toimijat ja verkostot sekä mittarit

TAVOITE	TOIMENPITEET	TOIMIJAT JA VERKOSTOT	MITTARIT
Ikäihmisille on tarjolla yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävää toimintaa ja tapahtumia	-Sivukylille: Tapahtumat ja teemaviikot (mm. vanhusten, mielenterveys, omaishoitajien viikko) - Kansalaisopiston kurssit	-Vammais- ja vanhusneuvosto -Järjestöt -Kulttuuritoimi -Kansalaisopisto -Vapaa-aikatoimi -Kunta/ kylätapaamiset (luottamushlöt ja virkamiehet) -Tilaisuuksien etälähtettäminen valtuustosalista	-Tapahtumat kpl/vuosi -Kurssit kpl/vuosi -Kylätapaamiset kpl/vuosi -Tilaisuudet kpl/vuosi -Palautekysely x1/vuosi
Tarjotaan ikäihmisten digiosaamista kehittäviä palveluja	-Digitutorpalvelu taajama ja sivukylät: hlökohtainen ja ryhmäohjaus -Yhteistyösuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen -Kunnan avustus järjestöille	-Digitutor, järjestökoordinaattori ja kansalaisopiston rehtori kutsuvat koolle työryhmän; järjestöt, seurakunta ja kansalaisopisto toteuttajina -Kunnanhallitus/ määrärahavaraus	-Tapahtumat kpl/vuosi -Palautekysely tapahtumasta kpl/vuosi
Ikäihmisille mahdollistetaan turvallinen ja hyvinvoiva arki ja elämä	-Seniorineuvola-toiminta alkaa v. 2022 -Omaishoitajien hyvinvointia tukevat palvelut -Ennakoivat kotikäynnit yli 75 v -Puhelinkontakti yli 75 v x1/vuosi -Turvallisuusviikko 1/vuosi -Tiedottaminen tapaturmariskeistä vuodenajan mukaan -Liukuesteet kenkiin yli 75-vuotiaille -Kylätalkkari-toiminta, kartoitus/selvitys käynnistämiseksi	-Coronaria/ Hyvinvointialue -Coronaria/ Hyvinvointialue, kunta, seurakunta ja järjestöt -Coronaria/ Hyvinvointialue -Kunta-seurakunta-järjestöt yhteistyöverkosto (kunta koordinoi) -Kunta-seurakunta –järjestöt yhteistyöverkosto -Kunta, seurakunta, järjestöt, yritykset yhteistyönä -Toimintaympäristöpalvelut -Hyvinvointikoordinaattori -Kunnanhallitus / määrärahavaraus -Elinkeinotiimi /hankevastaava, järjestökoordinaattori yhteistyö ("Palveluita ja pienyrittäjyyttä kylille" -hankkeen tulosten huomiointi)	-Toteutunut/Ei -Omaishoitajien määrä/vuosi -Tyytyväisyyskysely x/vuosi -Toteutuneet käynnit/vuosi -Toteutunut/ei toteutunut -Toteutunut/ei toteutunut -Tiedotteet, infot kpl/vuosi Käytetyt tiedotuskanavat kpl/vuosi -Jaetut liukuesteet (kpl)/vuosi -Toteutunut / ei toteutunut

4.3 Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

- Hyvinvointisuunnitelman vuosiraportti: Hyvinvointialueen palvelujohtaja Marjo Paloniemi, taloussuunnittelija Päivi Tuppurainen, vapaa-aikasihteeri Antti Häkämies ja hallintojohtaja Eija Ahola.
- Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma: Vastuusairaanhoitaja Salme Vaarala ja sosiaalityöntekijät Jari Posio ja Anne-Mari Ahonen. Ohjelma valmistelussa, tavoitteena viedä päätöksentekoon tammikuussa 2022. Ohjelma suunnitteilla.
- Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Lanu- ja Lape työryhmä): Rehtori Salla-Maarit Toivanen, vt. päivähoiton vastaava Tiina Krank. Ohjelma valmistelussa, tavoitteena viedä päätöksentekoon tammikuussa 2022.
- Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma: Palveluesimies Marianne Niemelä ja sosiaalityöntekijä Anne-Mari Ahonen. Ohjelma valmistelussa, tavoitteena viedä päätöksentekoon tammikuussa 2022.
- Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma tai –suunnitelma: Sosiaalityöntekijä Mirva Martin. Ohjelma valmistelussa, viedään päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.
- Liikenneturvallisuus toimintaohjelma (Liikenneturvallisuustyöryhmä): Palvelujohtaja Kari Laurila. Ohjelma valmis.

4 Valtuustokäsittely

5.1 Suunnitelman laatijat

Marjo Paloniemi, palvelujohtaja, hyvinvointipalvelut, Posion kunta
Hannele Heinonen, kansalaisopiston rehtori, Posion kunta
Kari Laurila, palvelujohtaja, toimintaympäristöpalvelut (turvallisuussuunnitelma)
Antti Häkämies, vapaa-aikasihteeri, Posion kunta
Jari Posio, johtava sosiaalityöntekijä, aikuissosiaalityöstä vastaava sosiaalityöntekijä, Posion kunta (ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, päihdestrategia)
Salla-Maarit Toivanen, Rehtori, Posion kunta
Tiina Krank, vt. varhaiskasvatuksen vastaava, Posion kunta
Anna Sironen, palveluesimies/kuraattori, Nuorten ystävät ry
Johanna Mursu, hyvinvointilautakunnan jäsen
Päivi Tuppurainen, taloussuunnittelija, Posion kunta
Salme Vaarala, sairaanhoitaja, Coronaria (päihdestrategia)
Mirva Martin, sosiaalityöntekijä, Posion kunta (lähisuhdeja perheväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma)
Jarmo Ikonen, etsivä nuorisotyöntekijä, Posion kunta
Matti Mälkiä, ylikonstaapeli, Lapin poliitilaitos, Posion poliisiasema
Eija Ahola, Hallintojohtaja, Posion kunta
Irja Lohilahti, kunnanhallitus, Posion kunta
Keijo Posio, vanhus- ja vammaisneuvosto, Posion kunta
Virva Jakkula, vt.k irjasto-kulttuurijohtaja, Posion kunta
Sirpa Keränen, järjestöjen edustaja
Jukka Hakola, Projektipäällikkö High Five-hanke (Itä-Lapin kuntayhtymä)
Anne-Mari Säkkinen, kouluterveydenhoitaja, Coronaria
Anastasia Borisova, nuorisovaltuusto, Posion kunta
Saija Harjanti, ikäihmisten palveluiden edustaja, Coronaria
Marianne Niemelä, Coronaria (ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma)
Anne Pätsi, nuorisotyöntekijä, Posion seurakunta

Suunnitelman kokoamista on koordinoanut Liisa Jurmu/ Palmicon Oy.

5.2 Suunnitelman hyväksyminen

Kunnanhallitus 7.12.2021
Kunnanvaltuusto 17.12.2021

LIITTEET

Kuntalaiskysely
Indikaattoritiedot